ปัจจัยที่มีผลกระทบกับการเลือกวิธีการจัดทำทางบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นายสมศักดิ์ ศรีชัยธำรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS AFFECTING CHOICES OF ACCOUNTING METHODS FOR LEASING OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Mr. Somsak Srichaitamrong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy
Faculty of Commerce and Accountancy
Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีผลกระทบกับการเลือกวิธีการจัดทำทางบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
โดย	นายสมศักดิ์ ศรีชัยธำรง
สาขาวิชา	การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ตุลยาเดชานนท์

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรนุช สูงสว่าง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ตุลยาเดชานนท์)

.....กรรมการ
(นางพรรณี วรวุฒิจงสถิต)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมศักดิ์ ศรีชัยธำรง : ปัจจัยที่มีผลกระทบกับการเลือกวิธีการจัดทำทางบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (FACTORS AFFECTING CHOICES OF ACCOUNTING METHODS FOR LEASING OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. สุจิตรา ตุลยาเดชานนท์, 68 หน้า.

วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว สำหรับปัจจัยต่างๆประกอบด้วย อัตราส่วนการก่อหนี้ที่วัดจากอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อทุน และต้นทุนทางการเมืองวัดจากขนาดสินทรัพย์รวมกับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2548 ยกเว้นบริษัทในกลุ่มสถาบันการเงิน และบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ กลุ่มตัวอย่างได้เลือกโดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง ข้อมูลทุติยภูมิได้เก็บรวบรวมผ่านทางบการเงินรวม กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์ได้จำนวน 101 บริษัท ประกอบด้วยกิจการซึ่งเช่าสินทรัพย์ภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงานจำนวน 82 แห่ง และกิจการซึ่งเช่าสินทรัพย์ภายใต้สัญญาเช่าการเงินจำนวน 19 แห่ง การศึกษาครั้งนี้ใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน (การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค) เพื่อใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผลการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่า อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงานของผู้บริหาร ส่วนขนาดสินทรัพย์รวมและอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ตัวแปรอิสระทั้งสามตัวสามารถอธิบายความสัมพันธ์ที่มีต่อการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวได้ร้อยละ 12.7 นอกจากนี้ผลการทดสอบความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 81.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่อนิสิต.....สมศักดิ์ ศรีชัยธำรง.....
สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....สุจิตรา ตุลยาเดชานนท์.....
ปีการศึกษา.....2549.....

4682453826 : MAJOR ACCOUNTING

KEYWORD: ACCOUNTING FOR LEASE / POLITICAL COST / LEVERAGE

SOMSAK SRICHAITAMRONG : FACTORS AFFECTING CHOICES OF ACCOUNTING METHODS FOR LEASING OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SUCHITRA TUNLAYADECHANONT, Ph.D., 68 pp.

The purpose of this study focuses on the relationship between factors and choices of accounting methods for leasing. The factors consist of leverage proxied by long term debt to equity and political cost proxied by total assets and effective tax rate. The sample includes listed companies in the stock exchange of Thailand in 2005 excluding companies engaging in finance sector and rehabilitated sector. The sample is selected using purposive sampling. The secondary data are collected via consolidated financial statement. The final sample of 101 companies consist of 82 firm lease assets under operating lease and 19 firm lease assets under financial lease. This study used both descriptive statistics and inferential statistics (Logistic Regression Analysis) to describe the results and test the relationship between independent variables and dependent variable.

The empirical indicates a positive relationship between long term debt to equity and lease accounting choices at the significance level of 0.05.The relationship of total assets and effective tax rate are not significant at 0.05 level. The three independent variables are able to describe the relationship with lease accounting choices at 12.7 percent. The predictability test of the model is 81.2 percent

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department.....Accountancy... Student's signature Somsak

Field of study.....Accounting..... Advisor's signature Suchitra T

Academic year .....2006.....

กิตติกรรมประกาศ

กระผมขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรนุช สูงสว่าง ประธานกรรมการ ที่ได้ให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา ตุลยาเดชานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยค้นหาเอกสารประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ คุณพรรณี วรวุฒิจงสถิต ที่ได้สละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ณรงค์ฤทธิ์ อัศวเรืองพิภพ ที่ได้ช่วยไขข้อสงสัยและให้คำแนะนำด้านสถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

กระผมขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา ที่ได้ให้กำลังใจมาโดยตลอด ตลอดจนรุ่นพี่และเพื่อนๆทุกคน ที่คอยให้ความเหลือในด้านต่างๆตลอดระยะเวลาจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญภาพ ..... ญ

บทที่ 1: บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3

ขอบเขตการวิจัย 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 4

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย 4

บทที่ 2: เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 5

การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวทางด้านผู้เช่า 5

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสัญญาเช่าการเงินกับ
สัญญาเช่าดำเนินงาน 10

การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวกับภาษีอากร 14

ทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริง 15

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกนโยบาย
การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว 15

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของผู้บริหารที่มีต่อ
มาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว 17

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินที่มีผลต่อ
ผู้ใช้งบการเงิน 18

บทที่ 3: วิธีดำเนินการวิจัย 22

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 22

การเก็บรวบรวมข้อมูล 24

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

การพัฒนาสมมติฐานการศึกษา 24
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา 26
กรอบแนวคิดในการศึกษา 27
การวิเคราะห์ข้อมูล 28
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 28
บทที่ 4: ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 34
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น 34
ผลการทดสอบสมมติฐาน 40
บทที่ 5: สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 46
สรุปผลการศึกษา 46
อภิปรายผลการศึกษา 47
ข้อจำกัดในการศึกษา 49
ข้อเสนอแนะในการศึกษาในอนาคต 49
รายการอ้างอิง 50
ภาคผนวก 53
ภาคผนวก ก
รายชื่อของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ทำเฉพาะ
สัญญาเช่าดำเนินงาน ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและ
บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ 54
ภาคผนวก ข
รายชื่อของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ทำเฉพาะ
สัญญาเช่าการเงิน ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและ
บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ 64
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 68

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	แสดงการปันส่วนจำนวนเงิน 10,000 บาท เป็นดอกเบี้ยและหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน	11
2.2	แสดงผลกระทบของสัญญาเช่าการเงินที่มีต่องบดุล	12
2.3	แสดงผลกระทบต่องบกำไรขาดทุน ระหว่างสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงาน	13
2.4	แสดงผลกระทบของสัญญาเช่าการเงิน และสัญญาเช่าดำเนินงานที่มีต่องบกระแสเงินสด	14
2.5	สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
3.1	แสดงขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	23
4.1	จำแนกบริษัทมหาชนตามกลุ่มอุตสาหกรรมและทำสัญญาเช่าประเภทเดียว	37
4.2	แสดงข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นของตัวแปรอิสระของบริษัทมหาชนที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงานและบริษัทมหาชนที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงิน	38
4.3	แสดงข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นของตัวแปรอิสระเฉพาะกลุ่มบริษัทที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงาน	38
4.4	แสดงข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นของตัวแปรอิสระเฉพาะกลุ่มบริษัทที่ทำสัญญาเช่าการเงิน	39
4.5	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเปียร์สัน	40
4.6	ตารางการจำแนกกลุ่ม	41
4.7	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค	42
4.8	แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน	44

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ หน้า

3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 27

4.1 ร้อยละของบริษัทมหาชนจำแนกตามสัญญาเช่า 34

4.2 จำนวนบริษัทมหาชนจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม และจำแนกประเภทสัญญาเช่าระยะยาว 36

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มาตรฐานการบัญชีสหรัฐ ฉบับที่ 13 (SFAS No. 13 , Accounting for Leases) ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ได้ทำการแบ่งประเภทสัญญาเช่าระยะยาวออกเป็น 2 ประเภท คือ สัญญาเช่าเพื่อการลงทุน (Capital Lease) และสัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Lease) โดย SFAS No. 13 กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสัญญาเช่าระยะยาวจัดเป็นสัญญาเช่าเพื่อการลงทุน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรฐาน มีผลให้ผู้เช่าต้องทำการรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินในงบดุล หากไม่เข้าหลักเกณฑ์จะจัดเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน มีผลให้ผู้เช่าต้องรับรู้ค่าเช่าในงบกำไรขาดทุน

ในประเทศไทย ร่างมาตรฐาน เรื่องการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ฉบับที่ 29 (TAS No. 29) ออกในปี พ.ศ. 2537 ยึดตามแนวทางมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 (IAS No. 17) ได้เปลี่ยนการเรียกสัญญาเพื่อการลงทุน (Capital Lease) ตามมาตรฐานการบัญชีสหรัฐ (SFAS No. 13) มาเป็นสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) เพื่อนำมาใช้กับผู้ทำธุรกิจด้านลีสซิ่งและกิจการผู้เช่า

ข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชีสหรัฐ ฉบับที่ 13 อาจทำให้ผู้เช่าหลบเลี่ยงไม่ให้เข้าหลักเกณฑ์ ที่จะต้องจัดเป็นสัญญาเช่าเพื่อการลงทุน โดยเปลี่ยนมาทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทน เพื่อที่จะได้ไม่แสดงรายการในงบดุล เนื่องจากปกติการเช่าสินทรัพย์ตามสัญญาเช่าระยะยาวมักจะเป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่ามาก หากกิจการ (ผู้เช่า) ทำสัญญาเช่าการเงินจะต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินเป็นจำนวนมากในงบดุล ย่อมส่งผลกระทบในทางลบต่อฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานได้

การวิจัยของ Imhoff, Lip และ Wright (1991) ซึ่งได้ทำการปรับเปลี่ยนการรับรู้สัญญาเช่าดำเนินงานให้กลายเป็นสัญญาเช่าการเงิน โดยเริ่มต้นจากการประมาณการหนี้สินที่มิได้บันทึกในงบดุล แล้วจึงทำการประมาณการสินทรัพย์ โดยหามาจากหนี้สินที่ได้ประมาณการขึ้น คูณด้วยอัตราส่วนยอดคงเหลือสินทรัพย์ต่อยอดคงเหลือหนี้สิน พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Asset) โดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 34 และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Total Debt to Equity) โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 191 ส่วนกลุ่มบริษัทผู้เช่าที่ทำ

สัญญาเช่าดำเนินงานมูลค่าน้อย อัตราส่วน ROA โดยเฉลี่ยลดลงเท่ากับร้อยละ 10 และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 47

นอกจากนี้ Imhoff, Lip และ Wright (1997) ได้ทำการวิจัยเพิ่มเติม โดยพิจารณาถึงผลกระทบที่มีผลต่อกำไรสุทธิและกำไรจากการดำเนินงาน จากการเปลี่ยนการบันทึกบัญชีแบบสัญญาเช่าดำเนินงานให้กลายเป็นการบันทึกบัญชีแบบสัญญาเช่าการเงิน พร้อมแสดงการปรับปรุงกำไรทั้ง 2 ประเภท กับผลกระทบจากการปรับปรุงกำไรที่มีผลต่ออัตราส่วน ROE และ ROA ซึ่งสะท้อนข้อมูลในด้านที่กิจการอาจพยายามทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทนการทำสัญญาเช่าการเงิน จากงานวิจัยทั้งสองเรื่องแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการที่กิจการอาจมีเจตนาทำสัญญาเช่าดำเนินงาน แทนการทำสัญญาเช่าการเงิน เพื่อให้อัตราส่วนทางการเงินออกมาดี ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความเข้าใจผิดได้

สมาคมลีสซิ่งแห่งประเทศไทยได้ขอให้ชะลอการออกมาตรฐานการบัญชี เรื่องการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวเนื่องจากจะมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อธุรกิจลีสซิ่ง โดยในขณะนั้นบริษัทส่วนใหญ่จะบันทึกบัญชีเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Lease) โดยเนื้อหาสัญญาเป็นสัญญาเช่าการเงิน ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ที่กำหนดให้ผู้เช่าบันทึกบัญชีสินทรัพย์ และบันทึกหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน ตลอดจนตัดค่าเสื่อมราคา แทนการถือค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่าย

มาตรฐานการบัญชีไทย ฉบับที่ 29 (TAS No. 29) เรื่องการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ได้นำแนวคิดมาตรฐานการบัญชีอเมริกา (SFAS No. 13) มาปรับเปลี่ยนโดยระบุหลักเกณฑ์ในการแบ่งประเภทสัญญาเช่าระยะยาวส่วนใหญ่แสดงออกมาเป็นร้อยละ เช่น อายุสัญญาเช่ามีระยะเวลาเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 80 ของอายุการใช้งานของสินทรัพย์ เป็นต้น เพื่อให้ง่ายต่อการนำมาปฏิบัติ

โดยสรุป มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 ได้มีผลบังคับใช้กับบริษัทมหาชนเฉพาะสัญญาเช่าที่เริ่มต้น ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2539 และมีผลบังคับใช้กับกิจการนอกตลาดหลักทรัพย์ เฉพาะสัญญาที่เริ่มต้น ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2542 โดยมาตรฐานการบัญชีไทยเรื่องการบัญชีสัญญาระยะยาวที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 ปี พ.ศ. 2537 (IAS No. 17: Lease 1994) ในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการร่างมาตรฐานการบัญชีไทย ฉบับที่ 29 ได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 ปรับปรุงปี พ.ศ. 2540 เพื่อนำมาใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 7 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับ

การเช่าซื้อ – ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 (ที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน) แต่ร่างมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) กลับไม่ได้มีการประกาศใช้แต่อย่างใด นอกจากนี้ ปี พ.ศ. 2549 อยู่ระหว่างการปรับปรุงร่างมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 อีกครั้งเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 ฉบับปรับปรุงเมื่อธันวาคม พ.ศ. 2546

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาวของผู้เช่า แต่อาจจะมีปัจจัยอื่น เช่น ปัจจัยด้านภาษีซึ่งหลักเกณฑ์ทางบัญชีมีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ของประมวลรัษฎากร ปัจจัยด้านสินทรัพย์ที่เช่า เป็นต้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาว

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงปัจจัยที่มีต่อการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาว ซึ่งมีวิธีการบัญชีแตกต่างกัน จึงสมควรทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบกับการเลือกวิธีการจัดทำบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการเลือกวิธีการจัดทำทางบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงประจักษ์(Empirical Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใน ปี พ.ศ. 2548 เก็บข้อมูลในกลุ่มบริษัทที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงานกับกลุ่มบริษัททีทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงิน ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินกับกลุ่มแก้ไขการดำเนินงาน และมีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อทุน สินทรัพย์รวม และอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประเภทของสัญญาเช่าระยะยาว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ทราบว่าทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริง (Positive Accounting Theory) มีความสอดคล้องกับกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่

2. ผลของการศึกษาในครั้งนี้น่าจะมีส่วนช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความระมัดระวังในการวิเคราะห์งบการเงิน กรณีกิจการได้ทำสัญญาเช่าดำเนินงานอาจมีสัดส่วนหนี้สินมากกว่าทุนค่อนข้างมาก

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

รายงานผลการวิจัยเล่มนี้มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอดังนี้

บทที่ 1 บทนำ นำเสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตของการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริง การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวทางด้านผู้เช่า การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวกับภาษีอากร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย นำเสนอประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนาสมมติฐาน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา กรอบแนวคิดในการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และผลการทดสอบสมมติฐาน

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ นำเสนอสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา ข้อจำกัดในการศึกษา และข้อเสนอแนะในการศึกษาในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกนโยบายการบัญชีในแต่ละเรื่องและใช้วรรณกรรมเหล่านี้เป็นฐานของการศึกษาครั้งนี้ สามารถจัดประเภทออกได้ดังต่อไปนี้

1. การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวทางด้านผู้เช่า
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสัญญาเช่าการเงินกับสัญญาเช่าดำเนินงาน
3. การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวกับภาษีอากร
4. ทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริง (Positive Accounting Theory)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกนโยบายการบัญชี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินที่มีผลต่อผู้ใช้งบการเงิน

การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวทางด้านผู้เช่า

ความหมายของสัญญาเช่าระยะยาว

ศัพท์บัญชีของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ให้ความหมายของสัญญาเช่าระยะยาวดังนี้

สัญญาเช่า (Lease) หมายถึง สัญญาที่ให้สิทธิการใช้สินทรัพย์ ตามวัตถุประสงค์และงวดเวลาที่ระบุไว้ ผู้ใช้ทรัพย์สิน (ผู้เช่า) ต้องจ่ายค่าเช่าให้แก่เจ้าของ (ผู้ให้เช่า) เป็นค่าตอบแทนการใช้สินทรัพย์นั้น

ประเภทของสัญญาเช่า

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ได้แบ่งสัญญาเช่าระยะยาวออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ ได้ดังนี้

สัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Lease) เป็นสัญญาเช่าที่ผู้เช่า (Lessee) ต้องการใช้สินทรัพย์มาใช้ประโยชน์เท่านั้น ไม่ได้มุ่งจะเป็นเจ้าของสินทรัพย์ดังกล่าว และ ผู้เช่าสามารถบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดได้ เมื่อตนไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้นแล้ว

สัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) เป็นสัญญาเช่าที่ความเสี่ยง และผลประโยชน์ในความเป็นเจ้าของสินทรัพย์ได้ถูกโอนไปยังผู้เช่า โดยเสมือนหนึ่งว่าผู้เช่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น

หลักเกณฑ์ในการแบ่งประเภทสัญญาเช่าระยะยาว

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสัญญาเช่าระยะยาวจะถือว่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ 1 ข้อ หรือมากกว่าดังนี้

1) โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปให้ผู้เช่า ณ วันสิ้นสุดสัญญาเช่า

2) ผู้เช่ามีสิทธิเลือกจะซื้อทรัพย์สินที่เช่าในราคา เท่ากับหรือน้อยกว่า ร้อยละ 5

3) อายุสัญญาเช่ามีระยะเวลาเท่ากับ หรือมากกว่าร้อยละ 80 ของอายุการใช้ของสินทรัพย์

4) มูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าเท่ากับ หรือมากกว่าร้อยละ 90 ของราคายุติธรรมทั้งหมดของทรัพย์สิน ณ วันที่ทำสัญญา

การบันทึกบัญชีสัญญาเช่าการเงิน

การบันทึกสินทรัพย์และหนี้สินเมื่อเริ่มต้นสัญญาเช่า

วันเริ่มต้นสัญญาเช่าผู้เช่าต้องทำการบันทึกสินทรัพย์และหนี้สินของสัญญาเช่าการเงินด้วยมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าขั้นต่ำ (Minimum Lease Payment) หรือมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ แล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า ในการหามูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าขั้นต่ำสามารถใช้อัตราคิดลดได้ดังนี้

1) อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในสัญญาเช่า (Implicit Interest Rate)

2) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมส่วนเพิ่ม (Incremental Borrowing Rate) ใช้ในกรณีที่ผู้เช่าไม่ทราบอัตราดอกเบี้ย ซึ่งใช้ในสัญญาเช่า

การลดหนี้สินตามสัญญาเช่า

การจ่ายค่าเช่าถือว่าส่วนหนึ่งเป็นการจ่ายเงินต้น(หนี้สิน) และอีกส่วนหนึ่งชำระดอกเบี้ย ผู้เช่าจะใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Method) ในการคำนวณหาเงินต้นและดอกเบี้ย โดยคำนวณจากหนี้สินตามสัญญาเช่าที่ค้างจ่าย

การปรับปรุงบัญชี ณ วันสิ้นงวด

การคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์

ถ้าหากเป็นที่แน่นอนว่าผู้เช่าจะมีกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่า ควรทำการคิดค่าเสื่อมราคาตามอายุการใช้งานเชิงเศรษฐกิจของสินทรัพย์ หากสินทรัพย์ที่เช่ามีราคาซาก ผู้เช่าต้องนำราคาซากหักออกจากมูลค่าสินทรัพย์ก่อนคิดค่าเสื่อมราคาด้วย แต่ถ้าตามสัญญาเช่าไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่า ก็ให้คิดค่าเสื่อมราคาตามอายุการใช้งาน หรืออายุการใช้งานเชิงเศรษฐกิจแล้วแต่อย่างใดจะต่ำกว่า กรณีสินทรัพย์ที่เช่ามีราคาซาก ผู้เช่าไม่ต้องนำราคาซากไปหักจากราคาของสินทรัพย์เพื่อคำนวณค่าเสื่อมราคา เว้นแต่มีการประกันราคาซาก

การบันทึกดอกเบี้ยจ่าย

ผู้เช่าจะบันทึกภาระดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าเป็นดอกเบี้ยในแต่ละงวด โดยคำนวณมาจากวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

การสิ้นสุดสัญญาเช่า

ผู้เช่าจะบันทึกโอนปิดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าออกทั้งหมด กรณีราคาซากลดต่ำกว่าที่ผู้เช่าได้รับประกันราคาซากไว้ ผู้เช่าต้องจ่ายส่วนที่ลดลงนั้นให้แก้ผู้ให้เช่า ถ้าผู้เช่าทราบว่าจำนวนที่ลดลงนี้ก่อนวันครบกำหนดสัญญาเช่า อาจนำจำนวนที่ลดลงนี้ไปคำนวณหาค่าเสื่อมราคา แต่หากทราบจำนวนที่ลดลงนี้ในวันสิ้นสุดสัญญาเช่า ผู้เช่าจะนำจำนวนที่ลดลงนี้บันทึกเป็นผลขาดทุนจากการเช่าสินทรัพย์

การบันทึกบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงาน

ผู้เช่าจะบันทึกค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่ายของงวด และไม่ต้องรับรู้ข้อผูกพันที่ต้องจ่ายในอนาคต

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาเช่าระยะยาวด้านผู้เช่า

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่องการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ได้กำหนดให้ผู้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) กรณีทำสัญญาเช่าการเงินต้องแสดงจำนวนสินทรัพย์และหนี้สินในงบดุล โดยในด้านหนี้สินควรแสดงรายการแยกออกจากหนี้สินอื่นๆ ซึ่งแบ่งได้เป็นหนี้สินระยะสั้น และหนี้สินระยะยาว

2) กรณีทำสัญญาเช่าการเงินควรเปิดเผยภาระผูกพันสำหรับสัญญาเช่า ขั้นต่ำ โดยสรุปตามจำนวนเงินและงวดต่างๆที่ถึงกำหนดชำระ

3) ควรเปิดเผยข้อจำกัดที่สำคัญเกี่ยวกับ การจัดหาเงินทุน การต่ออายุสัญญาเช่า สิทธิการเลือกซื้อค่าเช่าซึ่งไม่กำหนดแน่นอน และรายการอย่างอื่นอันเกิดขึ้นได้เนื่องจากสัญญาเช่า

4) กรณีสัญญาเช่าดำเนินงานที่ยกเลิกสัญญาไม่ได้ ซึ่งมีอายุสัญญาเช่าเกินกว่า 1 ปี ควรเปิดเผยภาระผูกพันสำหรับค่าเช่าขั้นต่ำที่ต้องจ่าย โดยสรุปตามจำนวนเงินกับงวดต่างๆ ที่ถึงกำหนดชำระ

การตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 8 สิ่งจูงใจสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงาน

การตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 8 สิ่งจูงใจสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงาน (ยังไม่มีผลบังคับใช้ในทางกฎหมาย) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น โดยคณะกรรมการตีความมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เรื่องที่ 15 สิ่งจูงใจสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงาน (Standing Interpretations Committee SIC – 15, “Operating Lease - Incentives”)

การให้ผู้เช่าต่ออายุสัญญาเช่าดำเนินงาน หรือทำสัญญาเช่าดำเนินงานใหม่ ผู้ให้เช่าอาจให้สิ่งจูงใจแก่ผู้เช่าในแบบต่างๆ เช่น

1. เงินสดที่จ่ายให้ในทันที
2. เงินสดที่ผู้เช่าสามารถขอรับคืนได้ในภายหลัง
3. รายจ่ายบางประการของผู้เช่าที่ผู้ให้เช่าจะรับภาระ เช่น

1) ค่าใช้จ่ายในการย้ายสถานที่

2) ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสินทรัพย์ที่เช่า

3) ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับข้อผูกมัดของผู้เช่าตามสัญญาเช่าที่มีอยู่ก่อน

4. ผู้ให้เช่าอาจอนุญาตให้ผู้เช่าไม่ต้องจ่ายค่าเช่าในระยะเริ่มแรกของการเช่า หรือจ่ายด้วยจำนวนที่ต่ำกว่าปกติ

การตีความมาตรฐานได้อธิบายว่าผู้เช่าและผู้ให้เช่าจะรับรู้สิ่งจูงใจสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงานในงบการเงินได้ ดังนี้

ด้านผู้ให้เช่า

ผู้ให้เช่าต้องนำจำนวนสิ่งจูงใจทั้งสิ้นที่ให้แก่ผู้เช่าไปลดรายได้ค่าเช่าตลอดอายุสัญญาเช่า โดยใช้วิธีเส้นตรง ยกเว้นผู้ให้เช่าจะสามารถใช้หลักเกณฑ์อื่นที่เป็นระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงระยะเวลาที่ผู้เช่าจะได้รับประโยชน์จากการใช้สินทรัพย์ที่เช่า

ด้านผู้เช่า

ผู้เช่าต้องนำจำนวนสิ่งจูงใจทั้งสิ้นที่ได้รับจากผู้ให้เช่าไปลดค่าใช้จ่าย ในการเช่าตลอดอายุสัญญาเช่าโดยใช้วิธีเส้นตรง ยกเว้นผู้ให้เช่าจะสามารถใช้เกณฑ์อื่นที่เป็นระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงระยะเวลาที่ผู้เช่าจะได้รับประโยชน์จากการใช้สินทรัพย์ที่เช่า

ผู้เช่าต้องบันทึกรายจ่ายที่เกิดขึ้นของผู้เช่าตามเงื่อนไขการรับรู้รายการ แม้ว่าผู้เช่าจะได้รับรายจ่ายนั้นคืนตามข้อตกลงจากผู้เช่าสำหรับสิ่งจูงใจ เช่น ผู้เช่าต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายในการยกเลิกสัญญา เป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนในงวดที่รายจ่ายนั้นเกิดขึ้น

การที่ผู้ให้เช่าและผู้เช่าต้องบันทึกสิ่งจูงใจสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นการลดรายได้สำหรับผู้ให้เช่าและลดค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เช่า โดยอิงตามแม่บทการบัญชีโดยอาศัยหลักเกณฑ์เนื้อหาทางเศรษฐกิจไม่ใช่รูปแบบกฎหมาย อีกทั้งสิ่งจูงใจที่ผู้ให้เช่าให้แก่ผู้เช่าจัดเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาเช่า ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากจำนวนค้างรับหรือค้างจ่ายสุทธิภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงานได้

นอกจากนี้ในรายจ่ายที่เกิดขึ้นกับผู้ให้เช่าในการจูงใจให้ผู้เช่าต่ออายุสัญญาจะไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนทางตรง เมื่อเริ่มแรกที่ผู้เช่าจะสามารถรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายใน

งวดซึ่งรายจ่ายนั้นเกิดขึ้น

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสัญญาเช่าการเงินกับสัญญาเช่าดำเนินงาน

เริ่มต้นด้วยตัวอย่าง เพื่อแสดงให้เข้าใจถึงผลกระทบของการทำสัญญาเช่าการเงินกับการทำสัญญาเช่าดำเนินงานต่องบการเงิน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 บริษัท ก จำกัด (ผู้เช่า) ทำสัญญาเช่า(ชนิดบอกเลิกสัญญาไม่ได้) เริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม 2543 กำหนดให้จ่ายค่าเช่า ณ วันสิ้นปี เป็นจำนวนเงิน 10,000 บาท อายุสัญญาเช่า 4 ปี อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้เช่าคิด 10% โดยสินทรัพย์ที่เช่าไม่มีราคาซาก

สัญญาเช่าดำเนินงาน

หากสัญญาเช่าถือเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน ผู้เช่าปฏิบัติดังนี้

1. วันที่ทำสัญญาเช่า จะไม่มีการบันทึกรายการบัญชี

2. ตลอดอายุสัญญาเช่า จะบันทึกค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน 10,000 บาท และเงินสดจ่าย 10,000 บาท เป็นกระแสเงินสดใช้ไปในกิจการดำเนินงานในงบกระแสเงินสด

สัญญาเช่าการเงิน

หากสัญญาเช่าถือเป็นสัญญาเช่าการเงิน ผู้เช่าปฏิบัติดังนี้

1. วันที่ทำสัญญาเช่า บันทึกสินทรัพย์และหนี้สินเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินทั้งหมดที่ต้องจ่าย 31,700 บาท (มาจาก 10,000 × 3.17[1])

2. ตลอดอายุของสัญญาเช่า

1) เงินสดที่จ่ายแต่ละงวดจำนวน 10,000 บาท ส่วนหนึ่งจะนำมาปันส่วนเป็นดอกเบี้ยจ่าย อีกส่วนหนึ่งจะนำมาลดยอดหนี้สิน (เงินต้น) ดังแสดงตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงการปันส่วนจำนวนเงิน 10,000 บาท เป็นดอกเบี้ยจ่ายและหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน

(หน่วย : บาท)

ปี	ค่าเช่าจ่ายรายปี (1)	ดอกเบี้ยจ่าย (2) = 10% × (4)*	หนี้สินลดลง (3) = (1) – (2)	หนี้สิน ณ วันสิ้นงวด (4) = (4)* - (3)
1 ม.ค. 43	-	-	-	31,700
31 ธ.ค. 43	10,000	3,170	6,830	24,870
31 ธ.ค. 44	10,000	2,487	7,513	17,357
31 ธ.ค. 45	10,000	1,735	8,265	9,092
31 ธ.ค. 46	10,000	909	9,092	0

หมายเหตุ : คอลัมน์ (4)* คือ มูลค่าปัจจุบันของหนี้สินตามสัญญาเช่าปีก่อน

2) กิจการต้องคิดค่าเสื่อมราคา (สมมติใช้วิธีเส้นตรง) ของสินทรัพย์ที่เช่าปีละ 7,925 บาท (มาจาก 31,700 บาท / 4 ปี) ตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์

ผลกระทบต่องบดุล

สัญญาเช่าดำเนินงานจะไม่มีผลกระทบต่องบดุล เนื่องจากกิจการเพียงรับรู้ค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเท่านั้น แต่สัญญาเช่าการเงิน ณ วันเริ่มต้นสัญญาเช่า กิจการต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินในงบดุลด้วยจำนวนที่เท่ากัน จากนั้นจึงทำการลดหนี้สิน รับรู้ดอกเบี้ยจ่าย และค่าเสื่อมราคา ตลอดอายุของสัญญา โดยตารางที่ 2.2 แสดงผลกระทบที่มีต่องบดุล ถ้าทำสัญญาเช่าเข้าหลักเกณฑ์ซึ่งถือเป็นสัญญาเช่าการเงิน ตามข้อมูลในตัวอย่างที่ 1

[1]จากตาราง PVIFA ที่ n = 4, i = 10% จะได้ค่า PVIFA = 3.1699

ตารางที่ 2.2 แสดงผลกระทบของสัญญาเช่าการเงินที่มีต่องบดุล

(หน่วย: บาท)

รายการ	1 ม.ค.2543	31 ธ.ค. 2543	2544	2545	2546
สินทรัพย์					
สินทรัพย์ตามสัญญาเช่าการเงิน	31,700	31,700	31,700	31,700	31,700
ค่าเสื่อมราคาสะสม	0	7,925	15,850	23,775	31,700
สินทรัพย์ตามสัญญาเช่าการเงิน – สุทธิ	31,700	23,775	15,850	7,925	0
หนี้สิน					
ส่วนของค่าเช่าที่ครบกำหนดชำระในงวดหน้า	6,830	7,513	8,265	9,092	0
หนี้สินระยะยาว: ภาระผูกพันของสัญญาเช่า	24,870	17,357	9,092	0	0
หนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน – สุทธิ	31,700	24,870	17,357	9,092	0

ผู้เช่าต้องแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามสัญญาเช่า เป็นรายการบัญชีสินทรัพย์กับหนี้สินในงบดุลตลอดอายุของสัญญาเช่า สินทรัพย์ตามสัญญาเช่าการเงินสุทธิจะมียอดลดลงในแต่ละปี เพราะการตัดค่าเสื่อมราคาในแต่ละปี สำหรับทางด้านหนี้สิน จำนวนเงินต้นที่ต้องจ่ายในอนาคตภายใน 1 ปี ต้องนำมาแสดงเป็นหนี้สินหมุนเวียน หนี้สินส่วนที่ชำระเกินกว่า 1 ปี จะนำมาแสดงเป็นหนี้สินระยะยาว ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ณ วันเริ่มต้นสัญญาเช่าสินทรัพย์และหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงินจะมีจำนวน 31,700 บาท เท่ากัน อย่างไรก็ตามสินทรัพย์และหนี้สินใช้วิธีตัดจำหน่ายต่างกัน กล่าวคือ ในตัวอย่าง กิจการ ก ใช้วิธีเส้นตรงในการคิดค่าเสื่อม ส่วนหนี้สินใช้วิธีอัตราส่วนดอกเบี้ยที่แท้จริง ดังนั้น ตลอดระยะเวลาสินทรัพย์และหนี้สินตามสัญญาเช่าจะมีค่าไม่เท่ากัน เมื่อสิ้นสุดอายุสัญญาเช่า สินทรัพย์และหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงินจะมียอดเท่ากันอีกโดยมีค่าเท่ากับ 0 บาท

ผลกระทบต่องบกำไรขาดทุน

เมื่อสัญญาเช่าระยะยาวมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน ทำให้กิจการต้องทำการบันทึกค่าเช่าในแต่ละปี โดยสมมติว่าค่าเช่าปีละ 10,000 บาท แต่ถ้าสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน ค่าใช้จ่ายที่ต้องบันทึกจะประกอบด้วย ค่าเสื่อมราคาและดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งสมมติว่าค่าเสื่อมราคาใช้วิธีเส้นตรง และดอกเบี้ยจ่ายได้มาจากการคำนวณตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

ตารางข้างล่างสาธิตให้เห็นความแตกต่างระหว่างสัญญาเช่าการเงิน กับสัญญาเช่าดำเนินงาน จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายตามสัญญาเช่าการเงินจะสูงกว่าสัญญาเช่าดำเนินงานในปี

ต้นๆ ของสัญญาเช่า และจะต่ำกว่าในปีท้ายๆ ของสัญญาเช่า

ตารางที่ 2.3 แสดงผลกระทบต่องบกำไรขาดทุน ระหว่างสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงาน

(หน่วย: บาท)

ปี	สัญญาเช่าการเงิน			สัญญาเช่าดำเนินงาน	ค่าความแตกต่าง (3) - (4)
	ค่าเสื่อมราคา	ดอกเบี้ยจ่าย	ค่าใช้จ่ายรวม (ค่าเช่าจ่ายรายปี) (3)	ค่าเช่า (4)	
31 ธ.ค. 43	7,925	3,170	11,095	10,000	1,095
31 ธ.ค. 44	7,925	2,487	10,412	10,000	412
31 ธ.ค. 45	7,925	1,735	9,660	10,000	(340)
31 ธ.ค. 46	7,925	909	8,834	10,000	(1,166)
	31,700	8,300	40,000	40,000	0

ผลกระทบต่องบกระแสเงินสด

การจัดประเภทสัญญาเช่าจะมีผลกระทบต่อการจัดประเภทกิจกรรมในงบกระแสเงินสด ภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงาน เงินสดที่จ่าย (ค่าเช่า) ทั้งหมด 10,000 บาท จะจัดประเภทเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน สำหรับสัญญาเช่าการเงิน เงินสดที่จ่าย 10,000 บาท ส่วนหนึ่งนำไปชำระดอกเบี้ย จะจัดประเภทเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน อีกส่วนหนึ่งนำไปชำระหนี้สิน (เงินต้น) จะจัดประเภทเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน ดังแสดงในตารางที่ 2.4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.4 แสดงผลกระทบของสัญญาเช่าการเงิน และสัญญาเช่าดำเนินงานที่มีต่องบกระแสเงินสด

(หน่วย: บาท)

ปี	สัญญาเช่าดำเนินงาน	สัญญาเช่าการเงิน	
	กิจกรรมดำเนินงาน	กิจกรรมดำเนินงาน	กิจกรรมจัดหาเงิน
1 ม.ค. 43	0	0	0
31 ธ.ค. 43	10,000	3,170	6,830
31 ธ.ค. 44	10,000	2,487	7,513
31 ธ.ค. 45	10,000	1,735	8,265
31 ธ.ค. 46	10,000	909	9,091

ปี 2543 กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน จะแตกต่าง 6,830 บาท (ได้มาจาก 10,000 - 3,170) แต่ดอกเบี้ยจ่ายมียอดลดลงตลอดอายุสัญญาเช่า มีผลให้จำนวนเงินที่นำไปลดหนี้จากการทำสัญญาเช่ามีจำนวนเพิ่มขึ้น กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของสัญญาเช่าการเงินจึงมีจำนวนเพิ่มขึ้นตลอดอายุของสัญญาเช่า

ดังนั้น ตลอดอายุของสัญญาเช่าการเงิน กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานจะมียอดลดลง โดยที่กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมียอดเพิ่มขึ้น

การบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวกับภาษีอากร

ด้านภาษีอากรทรัพย์สินที่ผู้เช่าทำสัญญาเช่าระยะยาว เป็นสัญญาเช่าการเงิน ซึ่งไม่รวมกรณีทรัพย์สินที่ได้มาโดยการเช่าซื้อ หรือซื้อขายเงินผ่อน ในทางปฏิบัติตามประมวลรัษฎากรกรไม่ยอมรับเงื่อนไขวิธีบัญชีตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 ได้กำหนดให้สินทรัพย์ที่ได้จากการทำสัญญาเช่าการเงิน นำมาบันทึกเป็นสินทรัพย์ของกิจการ และทำการตัดค่าเสื่อมราคา แต่ทางภาษีอากรไม่อนุญาตให้ถือเป็นสินทรัพย์ เนื่องจากผู้เช่ายังมิได้ซื้อทรัพย์สินที่เช่า ค่าเช่าที่จ่ายก็ให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

ผู้เช่าที่ได้ทรัพย์สินมาจากการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน ทางภาษีอากรยอมรับวิธีการทางบัญชี โดยไม่ต้องรับรู้สัญญาเช่าดำเนินงานเป็นสินทรัพย์ และหนี้สินในงบดุล แต่เพียงถือค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ

ทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริง

ทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริง (Positive Accounting Theory) คือ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำนายการปฏิบัติในการเลือกนโยบายการบัญชีของผู้บริหารกิจการ และผู้บริหารจะตอบสนองต่อการนำเสนอมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่อย่างไร

สมมติฐาน 3 ประการของทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริง ประกอบด้วย

1. สมมติฐานการวางแผนผลตอบแทน (The bonus plan hypothesis) ผู้บริหารกิจการกับการวางแผนผลตอบแทนมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกวิธีการบัญชี ซึ่งเปลี่ยนการรายงานกำไรจากช่วงเวลาอนาคตไปสู่ช่วงเวลาปัจจุบัน โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่

2. สมมติฐานสัญญาเงินกู้ (The debt covenant hypothesis) กิจการที่เข้าใกล้จะละเมิดสัญญาเงินกู้จากข้อมูลตัวเลขทางบัญชีมีความเป็นไปได้มากที่ผู้บริหารจะเลือกวิธีการบัญชี ซึ่งเปลี่ยนแปลงการรายงานกำไรจากช่วงเวลาอนาคตไปสู่ช่วงเวลาปัจจุบัน โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่

3. สมมติฐานต้นทุนทางการเมือง (The political cost hypothesis) เมื่อกิจการมีต้นทุนทางการเมืองเพิ่มขึ้นมีความเป็นไปได้มากที่ผู้บริหารจะเลือกวิธีการบัญชีซึ่งโอนกำไรจากช่วงเวลาปัจจุบันไปสู่ช่วงเวลาอนาคต โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกนโยบายการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว

El-Gazzar, Lilien and Pastena (1986) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ของผู้บริหารก่อนการปฏิบัติตาม SFAS NO. 13 โดยทำการวิจัยเชิงประจักษ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 134 ผู้เช่า ประกอบด้วยกลุ่มกิจการที่ไม่ได้ทำการบันทึกเป็นหนี้สิน และสินทรัพย์จำนวน 96 บริษัท และ 38 บริษัทได้บันทึกเป็นหนี้สิน และสินทรัพย์ ตัวแปรที่ใช้ศึกษา คืออัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เงินพิเศษที่ให้แก่ผู้บริหารขึ้นอยู่กับกำไร อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง และยอดขาย

ตัวสถิติที่ใช้ทดสอบประกอบด้วย การวิเคราะห์ Probit และการวิเคราะห์ Multiple Discriminat ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับปัจจัยการวางแผนผลตอบแทนพิเศษของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน จากการศึกษาพบอีกว่าผลตอบแทนทางภาษีจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงานของผู้บริหาร

Narayanaswamy (1992) ทำการตรวจสอบตามทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริงกับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ในประเทศอินเดียการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวมีความสำคัญอย่างมากตามการเติบโตที่รวดเร็วของการทำสัญญาเช่าในปี ค.ศ. 1980 ผู้ร่างมาตรฐานการบัญชีกำลังตรวจสอบทางเลือกต่างๆในการรายงานสัญญาเช่าระยะยาว กิจการ (ผู้เช่า) กังวลเกี่ยวกับผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการบันทึกสินทรัพย์และหนี้สินภายใต้สัญญาเช่าการเงิน

ผลการศึกษาพบว่า กิจการที่มีอัตราส่วนการก่อหนี้สูง หรือมีอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ำจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อกิจการในการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงาน กิจการจะนิยมซื้อสินทรัพย์หากสัญญาเช่าระยะยาวต้องทำการบันทึกสินทรัพย์ และหนี้สินในงบดุล

Piera (2004) ทำการตรวจสอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการเลือกนโยบายการบัญชีต่างๆ ได้แก่ สัญญาเช่าระยะยาว การตีราคาสินทรัพย์ ค่าความนิยม ค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนา หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด การตีราคาสินค้าคงเหลือ ต้นทุนดอกเบี้ย และภาษีรอการตัดบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสวิส

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 106 กิจการ ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย อัตราส่วนวัดการก่อหนี้ การกู้ยืมจากธนาคารกับบริษัทเอกชน การกู้ยืมระยะสั้น โอกาสการเจริญเติบโต ลักษณะเฉพาะของสินทรัพย์ ขนาดกิจการ กำลังแรงงาน และกรรมสิทธิ์ของความเป็นเจ้าของลดลง (Ownership Dilution)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารชาวสวิสมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกวิธีการบัญชีเพื่อเพิ่มกำไร เมื่อกรรมสิทธิ์ของความเป็นเจ้าของลดลง (Ownership Dilution) มาก กรณีกิจการเผชิญกับการกดดันจากแรงงานมากก็จะเลือกวิธีการบัญชีเพื่อลดกำไรลง นอกจากนั้นการเลือกวิธีการบัญชีเพื่อเพิ่มกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืมเงินจากธนาคารกับกิจการเอกชน ลักษณะเฉพาะของสินทรัพย์ และกรรมสิทธิ์ของความเป็นเจ้าของลดลง กิจการที่เลือกวิธีการบัญชีเพื่อลดอัตราส่วนวัดการก่อหนี้ (Leverage) เมื่อกิจการพึ่งพาการกู้ยืมเงินจากธนาคารสูง

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของผู้บริหารที่มีต่อมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว

Imhoff and Thomas (1983) ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทุนของกิจการ เพื่อตรวจสอบผลกระทบของการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 13 (SFAS No. 13) ที่มีต่อกิจการ (ผู้เช่า) ก่อนการใช้ SFAS No. 13 กิจการจะนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินในหมายเหตุประกอบงบการเงินเพียงอย่างเดียว แต่หลังจาก SFAS No. 13 มีผลบังคับใช้จะมีผลให้กิจการต้องปรับเปลี่ยนการนำเสนอสินทรัพย์ที่เช่าภายใต้สัญญาเช่าการเงินในงบดุล มีผลให้กิจการมีสินทรัพย์และหนี้สินเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารพยายามหลีกเลี่ยงการทำสัญญาเช่าการเงินโดยเปลี่ยนมาทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทน เพื่อไม่ให้อัตราส่วนการก่อหนี้สูง กล่าวคือผู้บริหารพยายามหลีกเลี่ยงการบันทึกหนี้สินและสินทรัพย์ของการทำสัญญาเช่าการเงินในช่วงเวลาก่อนที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีสหรัฐ ฉบับที่ 13 โดยการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระของสัญญาเช่าการเงินไม่ให้เข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องจัดทำสัญญาเช่าการเงิน เพื่อจะได้บันทึกบัญชีแบบสัญญาเช่าดำเนินงานแทน

Godfry and Warren (1995) ทำการตรวจสอบการตอบสนองของกิจการ (ผู้เช่า) ที่มีต่อมาตรฐานการบัญชีออสเตรเลีย เรื่องการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว โดยมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ต้องการให้ผู้เช่าทำการบันทึกสินทรัพย์และหนี้สินในงบดุลภายใต้สัญญาเช่าการเงิน การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการตรวจสอบมาจาก Imhoff and Thomas (1988) แต่ได้มีการปรับแบบจำลองเพื่อประเมินผลกระทบจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจของการจัดหาเงินของกิจการให้ดีขึ้นและการตอบสนองของกิจการที่มีต่อมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ตัวอย่างควบคุม 20 แห่ง ที่ได้ทำการบันทึกหนี้สินและสินทรัพย์ในงบดุลภายใต้สัญญาเช่าการเงินก่อน ปี ค.ศ. 1985 และตัวอย่างทดลอง 101 กิจการ ที่ใช้การเปิดเผยข้อมูลสัญญาเช่าการเงินในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ก่อนการใช้มาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว

ผลการศึกษาพบว่า กิจการตอบสนองต่อมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวโดยลดการพึ่งพิงการทำสัญญาเช่าการเงิน กิจการจะจัดหาเงินจากการก่อหนี้ที่ไม่ใช่การทำสัญญาเช่าและส่วนของเจ้าของแทน นอกจากนี้ไม่พบว่ากิจการ (ผู้เช่า) ได้มีการปรับเปลี่ยนจากเดิมที่ทำสัญญาเช่าการเงินมาทำสัญญาเช่าดำเนินงาน

El – Gazzar , Lilien and Pastena (1989) ทำการตรวจสอบการจัดหาเงินนอกงบดุล โดยการทำสัญญาเช่าดำเนินงานสามารถช่วยให้กิจการไม่ละเมิดสัญญาเงินกู้หรือไม่ ทำการตรวจสอบข้อจำกัดในสัญญาเงินกู้ 4 ด้าน ประกอบด้วย การจ่ายเงินปันผล การก่อหนี้เพิ่มเติม การตัดสินใจลงทุนหรือการผลิต และการตัดสินใจจ่ายเงินเดือน

กลุ่มตัวอย่าง 43 สัญญาเงินกู้ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานก่อน ค.ศ. 1976 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสามารถหลบเลี่ยงข้อจำกัดในการจ่ายเงินปันผลด้วยการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงาน และพบอีกว่า การตัดสินใจของผู้บริหารโดยการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน เพื่อหลบเลี่ยงข้อจำกัดด้านการก่อหนี้เพิ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินที่มีผลต่อผู้ใช้งบการเงิน

Wilkins and Zimmer (1983) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของวิธีการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกันของการบัญชีสัญญาเช่าการเงินระหว่างการนำมาบันทึกเป็นสินทรัพย์ กับการนำข้อมูลมาเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินเพียงอย่างเดียว ต่อการประเมินการให้สินเชื่อ โดยทำการวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มพนักงานปล่อยสินเชื่อจำนวน 52 คน จากธนาคารระหว่างประเทศ 35 แห่งในประเทศสิงคโปร์ ผลการศึกษาพบว่าการประเมินสินเชื่อของผู้ให้กู้ และการตัดสินใจปล่อยเงินกู้ ได้รับผลกระทบจากระดับที่แท้จริงของอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น โดยพนักงานปล่อยสินเชื่อมีความเห็นว่าสัญญาเช่าการเงินเป็นการกู้ยืมเงินรูปแบบหนึ่ง

Wilkins (1984) ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อตรวจสอบการพยากรณ์การผิดสัญญาการชำระหนี้ เมื่อมีการนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินในงบดุล กับกรณีการเสนอข้อมูลชนิดเดียวกันในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

กลุ่มตัวอย่าง 117 เจ้าหนี้ที่ปล่อยสินเชื่อจาก 75 ธนาคาร ในประเทศสิงคโปร์ โดยนำงบการเงินของ 2 กิจการ ให้แก่เจ้าหน้าที่ปล่อยสินเชื่อ ซึ่งกิจการหนึ่งมีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ในระดับปานกลาง กับอีกกิจการมีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ในระดับสูง การนำเสนอข้อมูลในงบการเงินทั้ง 2 กิจการ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ งบการเงินแสดงข้อมูลสัญญาเช่าการเงินในงบดุลกับหมายเหตุประกอบงบการเงิน แสดงข้อมูลสัญญาเช่าการเงินเฉพาะหมายเหตุประกอบงบการเงิน และงบการเงินที่แสดงข้อมูลการซื้อสินทรัพย์ถาวรโดยการกู้ยืมเงิน

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ปล่อยสินเชื่อถือว่าสัญญาเช่าการเงินเป็นหนี้สิน ไม่ว่าจะนำเสนอข้อมูลในงบดุล หรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในขณะที่ระดับอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของ 2 กิจการซึ่งแตกต่างกันมีผลต่อการพยากรณ์การผิดนัดชำระหนี้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การนำเสนอข้อมูลของสัญญาเช่าการเงินที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ

ปล่อยสินเชื่อ

งานวิจัยที่ได้นำเสนอมาข้างต้นสามารถสรุปงานวิจัยในอดีตออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกนโยบายการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของผู้บริหารที่มีต่อมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินที่มีผลต่อผู้ใช้งบการเงิน ดังแสดงในตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกนโยบายการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว	
งานวิจัย	ผลการศึกษา
El – Gazzar, Lilien and Pastena (1986) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวของผู้บริหารก่อนการปฏิบัติตาม SFAS No. 13	- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับปัจจัยการวางแผนผลตอบแทนพิเศษของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน - ผลตอบแทนทางภาษีจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงานของผู้บริหาร
Narayanaswamy (1992) ทำการตรวจสอบตามทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริงกับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว	- กิจการที่มีอัตราส่วนการก่อหนี้สูง หรือมีอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่ำจะมีอิทธิผลอย่างมากต่อการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงาน
Piera (2004) ตรวจสอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการเลือกกลุ่มนโยบายการบัญชี	- เมื่อกรรมสิทธิ์ของความเป็นเจ้าของลดลงมากมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกวิธีการบัญชีเพื่อเพิ่มกำไร - กิจการที่พึงพิงการกู้ยืมเงินจากธนาคารสูง จะเลือกวิธีการบัญชีเพื่อลดอัตราส่วนการก่อหนี้

ตารางที่ 2.5 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของผู้บริหารที่มีต่อมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว	
งานวิจัย	ผลการศึกษา
Imhoff and Thomas (1988) ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทุนของกิจการ เพื่อตรวจสอบผลกระทบของการปฏิบัติตาม SFAS No. 13	- ผู้บริหารพยายามหลีกเลี่ยงการทำสัญญาเช่าการเงินโดยเปลี่ยนมาทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทน เพื่อไม่ให้อัตราส่วนการก่อหนี้สูง
El – Gazzar, Lilien and Pastena (1989) ทำการตรวจสอบการจัดหาเงินนอกงบดุลโดยการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน ช่วยให้กิจการไม่ละเมิดสัญญาเงินกู้หรือไม่	- ผู้บริหารสามารถหลบเลี่ยงข้อจำกัดในการจ่ายเงินปันผล และข้อจำกัดในการก่อหนี้เพิ่มโดยการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน
Godfrey and Warren (1995) ทำการตรวจสอบการตอบสนองของกิจการ (ผู้เช่า) ที่มีต่อมาตรฐานการบัญชีออสเตรเลีย เรื่องการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว	- กิจการจะลดการทำสัญญาเช่าการเงิน และจัดหาเงินจากการก่อหนี้ที่ไม่ใช่การทำสัญญาเช่ากับส่วนของผู้ถือหุ้นแทน - ไม่พบว่ากิจการ (ผู้เช่า) ได้ปรับเปลี่ยนจากเดิมทำสัญญาเช่าการเงิน มาทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทน
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินที่มีผลต่อผู้ใช้งบการเงิน	
งานวิจัย	ผลการศึกษา
Wilkins and Zimmer (1983) ศึกษาผลกระทบของวิธีการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกันของการบัญชีสัญญาเช่าการเงิน ต่อการประเมินการให้สินเชื่อ	- การประเมินสินเชื่อของผู้ให้กู้ และการตัดสินใจปล่อยเงินกู้ได้รับผลกระทบจากอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่ได้รวมหนี้สินของการทำสัญญาเช่าการเงินแล้ว

ตารางที่ 2.5 สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินที่มีผลต่อผู้ใช้งบการเงิน (ต่อ)	
งานวิจัย	ผลการศึกษา
Wilkins (1984) ตรวจสอบการพยากรณ์การผิดสัญญาการชำระหนี้ เมื่อมีการนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินที่แตกต่างกัน	- เจ้าหน้าที่ปล่อยสินเชื่อถือว่าสัญญาเช่าการเงินเป็นหนี้สิน ไม่ว่าจะนำเสนอข้อมูลในลักษณะใด - ระดับอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของ 2 กิจการที่แตกต่างกันมีผลต่อการพยากรณ์การผิดนัดชำระหนี้ - การนำเสนอข้อมูลสัญญาเช่าการเงินที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปล่อยสินเชื่อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย เพื่อทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 หัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การพัฒนาสมมติฐาน
4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการทำสัญญาเช่าระยะยาว (Lease) ในปี พ.ศ. 2548 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จะเลือกตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Non – Probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกซึ่งต้องเข้าเงื่อนไขทุกข้อเพื่อให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา และสามารถนำมาทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

1. บริษัทต้องมีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

2. บริษัทต้องไม่เป็นกลุ่มธุรกิจการเงิน บริษัทที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI เนื่องจากกลุ่มบริษัทดังกล่าวมีข้อบังคับในการจัดทำ และนำเสนองบการเงินแตกต่างจากบริษัทอื่นๆที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. บริษัทที่ทำสัญญาเช่าระยะยาวต้องทำสัญญาเช่าเพียงประเภทเดียว

4. บริษัทต้องมีข้อมูลสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ครบถ้วน

5. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา จะใช้ข้อมูลจากงบการเงินรวมเพื่อจะได้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพที่เป็นจริงของกิจการ

หลังจากคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ข้างต้นปรากฏว่ามีกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิงจำนวนทั้งหมด 101 กิจการ ประกอบด้วยกิจการที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานจำนวน 82 แห่ง และกิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงินจำนวน 19 แห่ง รายละเอียดที่มาของจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์สถิติพรรณนา และสถิติเชิงอ้างอิงได้จากตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

	จำนวนกิจการ
จำนวนบริษัทจดทะเบียนยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน ในปี พ.ศ. 2548	401
หัก จำนวนบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน	(38)
จำนวนบริษัทที่ไม่ได้มีรอบระยะบัญชีสิ้นสุด 31 ธ.ค. 2548	(15)
จำนวนบริษัทที่ไม่ได้ทำสัญญาเช่าระยะยาว	(56)
จำนวนบริษัทที่ทำสัญญาเช่าระยะยาวทั้ง 2 ประเภท	(137)
จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา	155
จำนวนบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน	(54)
จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง	101

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วยประเภทสัญญาเช่าระยะยาว ยอดขาย สินทรัพย์รวม กำไรสุทธิก่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้นิติบุคคล หนี้สินระยะยาว และส่วนของผู้ถือหุ้น ข้อมูลดังกล่าวสามารถเก็บรวบรวมได้จาก SET – SMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเว็ปไซต์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) โดยข้อมูลที่จัดเก็บเป็นของปี พ.ศ. 2548

การพัฒนาสมมติฐาน

สัญญาเงินกู้ (Debt Covenant)

ตามปกติการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินย่อมจะมีกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ เพื่อให้สถาบันการเงินเกิดความแน่ใจว่าจะสามารถได้รับชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยกลับคืนมา โดยข้อกำหนดส่วนหนึ่งจะอยู่ในรูปอัตราส่วนทางการเงินที่กำหนดให้กิจการต้องดำรง เช่น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย ในระดับที่ผู้ให้กู้ยอมรับได้ บริษัทจึงอาจมีความพยายามที่จะเลือกนโยบายการบัญชีที่จะช่วยไม่ให้ละเมิดข้อผูกมัดสัญญาเงินกู้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของ Piera (2004) พบว่ากิจการที่มีอัตราส่วนการก่อหนี้ (Leverage) ที่วัดในรูปอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีค่าสูง มีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกนโยบายการบัญชีเพื่อเพิ่มกำไร

ในขณะที่การศึกษาของ El-Gazzar , Lillien และ Pastena (1986) ; Narayanaswamy (1992) ก็ค้นพบว่า กิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงก็จะเลือกวิธีการบัญชีที่จะลดอัตราส่วนนี้ลง นอกจากนี้ Imhoff และ Thomas (1988) พบว่า ผู้บริหารพยายามหลีกเลี่ยงการทำสัญญาเช่าการเงิน โดยเปลี่ยนมาทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทน เพื่อไม่ให้อัตราส่วนการก่อหนี้มีค่าสูง และการศึกษาของ El-Gazzar , Lillien และ Pastena (1989) ก็พบว่า ผู้บริหารทำสัญญาเช่าดำเนินงานเพื่อไม่ให้ละเมิดข้อจำกัดสัญญาเงินกู้ ดังนั้นจึงสามารถตั้งสมมติฐานการศึกษาได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงาน

ต้นทุนทางการเมือง (Political Cost) ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวัดออกเป็น 2 ตัวแปรอิสระด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1) ขนาดกิจการ (Size)

บริษัทขนาดใหญ่มักมีต้นทุนทางการเมืองในรูปของค่าใช้จ่ายจ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล กฎระเบียบต่างๆ มากกว่ากิจการขนาดเล็ก ฉะนั้นกิจการขนาดใหญ่จะมีแนวโน้มที่จะเลือกนโยบายการบัญชีซึ่งจะช่วยลดกำไรของกิจการ เพื่อกิจการจะได้ลดต้นทุนทางการเมือง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริงในเรื่องสมมติฐานต้นทุนการเมืองที่ว่า กิจการมีต้นทุนทางการเมืองเพิ่มขึ้นมีความเป็นไปได้มากที่ผู้บริหารจะเลือกวิธีการบัญชี ซึ่งโอนกำไรจากช่วงเวลาปัจจุบันไปสู่ช่วงเวลาอนาคต

นอกจากนี้ El-Gazzar , Lilien และ Pastena (1986) ได้ใช้ยอดขายรวมเป็นตัววัดขนาดกิจการก็พบว่า ขนาดกิจการไม่มีผลกระทบต่อการเลือกวิธีการบัญชีเพื่อลดกำไรของกิจการ สอดคล้องกับ Piera (2004) ก็พบว่า ขนาดกิจการไม่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกวิธีการบัญชี ดังนั้นจึงสามารถตั้งสมมติฐานการศึกษาได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 กิจการขนาดใหญ่มีความเป็นไปได้มากที่จะลดต้นทุนทางการเมืองโดยเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าการเงิน

2) อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate)

ประเทศไทยมาตรฐานการบัญชีกับประมวลรัษฎากรมักมีความแตกต่างกันในการรับรู้รายได้ และค่าใช้จ่ายในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล อาจมีผลกระทบต่อการเลือกนโยบายการบัญชี อีกทั้งการศึกษาเชิงประจักษ์ของ El-Gazzar , Lilien และ Pastena (1986) ได้พบว่ากิจการที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงสูงมีแนวโน้มจะเลือกวิธีการบัญชีเพื่อลดกำไร ดังนั้นจึงสามารถตั้งสมมติฐานการศึกษาได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 กิจการที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะลดต้นทุนทางการเมืองลงโดยเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าการเงิน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

เมื่อทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ครบถ้วนแล้วตามหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ตั้งแต่ช่วงต้นของบทที่ 3 ลำดับถัดมาก็จะทำการวัดค่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ซึ่งคำนวณมาจากข้อมูลในงบดุลรวมและงบกำไรขาดทุนรวม เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ตัวแปรตามที่ใช้ในแบบจำลองสำหรับการศึกษาครั้งนี้ มีรายละเอียดและการวัดค่า ดังนี้

วิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว คือ โอกาสในการทำสัญญาเช่าดำเนินงานให้ค่า 1 ถ้ากิจการมีการทำสัญญาเช่าดำเนินงานในปี พ.ศ. 2548 และถ้ากิจการทำสัญญาเช่าการเงินในปี พ.ศ. 2548 ให้แทนค่าเป็น 0 สัญลักษณ์แทนวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว คือ

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียด และการวัดค่าดังนี้

ความสามารถในการก่อหนี้

ความสามารถในการก่อหนี้ซึ่งวัดค่ามาจากอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Long – Term Debts to Equity) ได้มาจากการนำหนี้สินระยะยาวหารด้วยส่วยของผู้ถือหุ้น สัญลักษณ์แทนอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น คือ Lev

ขนาดกิจการ

ขนาดกิจการได้มาจากสินทรัพย์รวม (Total Asset) สัญลักษณ์แทนสินทรัพย์รวม คือ Size

อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง

อัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate) ได้มาจากนำ

ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลหารด้วยกำไรก่อนภาษี คือ Tax

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบกับการเลือกวิธีการจัดทำทางบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถแสดงในรูปของความสัมพันธ์ได้ดังรูปที่ 3.1

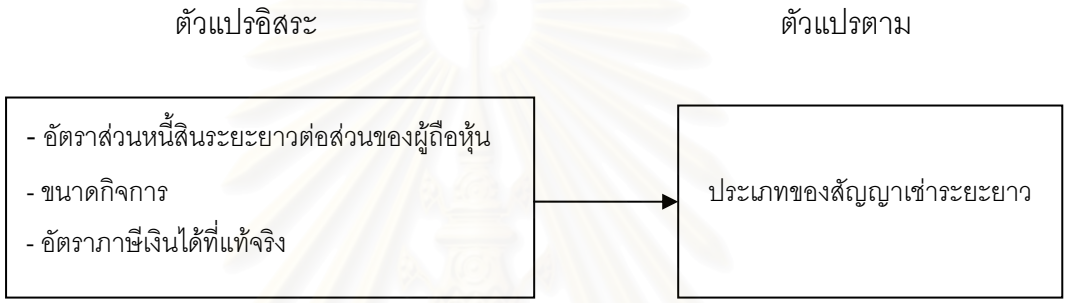

รูปที่ 3.1 กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการศึกษาข้างต้นสามารถนำมาสร้างเป็นแบบจำลองความถดถอยโลจิสติค เพื่อใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยๆ ที่มีผลต่อการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ได้ดังนี้

$$\ln\left[\frac{(p)}{(1-p)}\right] = a + B_1 Lev + B_2 Size + B_3 Tax + \varepsilon$$

เมื่อ p = โอกาสของการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน โดยแทนค่าเป็น 1

1-p = โอกาสของการทำสัญญาเช่าการเงิน โดยแทนค่าเป็น 0

Lev = อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

Size = สินทรัพย์รวม

Tax = อัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกำไรก่อนภาษี

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากงบการเงินแล้ว ก็จะนำข้อมูลไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการหาค่าสถิติขั้นพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ซึ่งการวิเคราะห์จะแสดงให้เห็นลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม โดยทำการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค (Logistic Regression Analysis) ว่าแต่ละปัจจัยมีความเกี่ยวข้องกับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวหรือไม่

การศึกษาครั้งนี้ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม ซึ่งกำหนดให้ค่า 1 แทนกิจการที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงาน และค่า 0 แทนบริษัทที่ทำสัญญาเช่าการเงิน ดังนั้นการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติคจึงเป็นประเภท Binary Logistic ทั้งนี้ได้กำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05 เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ดังนี้

1. การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Measure Central of Tendency) คือ การคำนวณหาค่ากลางว่าอยู่ตำแหน่งใด และใช้ค่ากลางมาเป็นตัวแทนในการอธิบายข้อมูลทั้งหมด โดยใช้วิธี (ศิริชัย, 2548)

1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean หรือ $\bar{x}$) เป็นค่ากลางซึ่งได้จากการเฉลี่ยค่าทุกๆค่าของข้อมูลชุดนั้น

$$\overline{x} = \frac{\sum_{i=1}^{n} x_i}{n}$$

เมื่อ $\sum_{i=1}^{n} x_i$ แทน ผลรวมของข้อมูลทุกค่า

n แทน จำนวนของข้อมูลทั้งหมด

1.2 ค่ามัธยฐาน (Median หรือ Med) คือค่าที่มีอยู่ตรงกลางของชุดข้อมูล เมื่อนำชุดข้อมูลนั้นมาเรียงลำดับจากค่าน้อยไปหาค่ามาก การหาค่ามัธยมฐานควรหาจากข้อมูลที่ไม่ได้แจกแจงความถี่ เพราะว่าค่ามัธยฐานซึ่งหาจากข้อมูลที่แจกแจงความถี่มีความยุ่งยากและมีความเชื่อถือได้ค่อนข้างน้อย (ศิริชัย, 2548)

กรณีข้อมูลที่ไม่ได้แจกแจงความถี่มีวิธีการหาค่ามัธยฐานแบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

1) กรณีข้อมูลเป็นจำนวนคี่ ค่าที่อยู่ตรงกลางของข้อมูลทั้งหมด โดยหาได้จาก $\frac{(n+1)}{2}$ เมื่อได้ทำการเรียงลำดับข้อมูลจากค่าน้อยไปหาค่ามาก

2) กรณีข้อมูลเป็นจำนวนคู่ ค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 ค่า ที่อยู่ตรงกลางของข้อมูลทั้งหมด โดยหาได้จากค่าเฉลี่ยระหว่างข้อมูลที่อยู่ตำแหน่ง $\frac{n}{2}$ และตำแหน่ง $\frac{(n+1)}{2}$ เมื่อได้ทำการเรียงลำดับข้อมูลจากค่าน้อยไปหาค่ามาก

2. การวัดการกระจายของข้อมูล (Measure of Dispersion) เป็นค่าความแตกต่างของค่าแต่ละค่าของข้อมูลชุดหนึ่งๆ หากค่าการกระจายของข้อมูลมีค่ามากแสดงว่า ค่าของข้อมูลชุดนั้นมีความแตกต่างกันมาก หากค่าการกระจายของข้อมูลมีค่าน้องแสดงว่า ค่าของข้อมูลชุดนั้นมีค่าใกล้เคียงกัน และหากค่าการกระจายของข้อมูลมีค่าเป็นศูนย์แสดงว่า ค่าของข้อมูลเท่ากันหมด โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการทางสถิติในการวัดการกระจายของข้อมูล ดังนี้ (ศิริชัย, 2548)

2.1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D)

$$S.D = \sqrt{\frac{\left(x_i - \bar{x}\right)^2}{n-1}}$$

เมื่อ x_i แทน ค่าของข้อมูลตัวที่ i

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูล

n แทน จำนวนของข้อมูลทั้งหมด

3. สหสัมพันธ์ (Correlation) เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบอัตราส่วน (Ration Scale) จึงเหมาะสมที่จะใช้วิธีการทางสถิติดังนี้ โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (ศิริชัย, 2548)

3.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเปียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

$$r = \frac{\sum xy - \frac{(\sum x)(\sum y)}{n}}{\sqrt{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}\sqrt{\sum y^2 - \frac{(\sum y)^2}{n}}}$$

เมื่อ r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

x,y แทน ค่าของข้อมูลชุดที่ 1 และ 2

n แทน จำนวนข้อมูลของแต่ละตัวแปรต้องมีจำนวนเท่ากัน

ค่าสัมประสิทธิ์ r แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 สามารถแปลผลได้ ดังนี้

1) ค่า $r \geq 1$ แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน(ความสัมพันธทางบวก) กล่าวคือ ถ้าตัวแปร x มีค่าเพิ่มขึ้นแล้วตัวแปร y ก็จะเพิ่มตามแต่ถ้าตัวแปร x มีค่าลดลงแล้วตัวแปร y ก็จะลดลงตาม

2) ค่า $r \leq 1$ แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม (ความสัมพันธ์ทางลบ) กล่าวคือ ถ้าตัวแปร x มีค่าเพิ่มขึ้นแล้วตัวแปร y ก็จะมีค่าลดลงตาม แต่ถ้าตัวแปร x มีค่าลดลงแล้วตัวแปร y ก็จะเพิ่มขึ้นตาม

3) ค่า $r = 1$ หรือ -1 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 มีความกันอย่างสมบูรณ์

4) ค่า r มีค่าใกล้เคียง 1 หรือ -1 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 มีระดับความสัมพันธ์กันมา

5) ค่า r = 0 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์แบบเชิงเส้นตรง แต่อาจมีความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ

4. การตรวจสอบความเหมาะสม (Goodness of fit test) ของสมการการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค ใช้วิธีการดังต่อไปนี้ (กัลยา, 2548)

4.1 สถิติทดสอบความเหมาะสมของ Hosmer และ Lemeshow ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของสมการความถดถอยโลจิสติค ซึ่งใช้สถิติทดสอบไคกำลังสองของเพียร์สัน โดยการแบ่งข้อมูลออกเป็น g กลุ่มย่อย

$$\text{Hosmer และ Lemeshow} = H - L = \sum_{i=1}^{10} \frac{\left(\sum_j y_{ij} - \sum \hat{p}_{ij}\right)^2}{\left(\sum_j \hat{p}_{ij}\right)\left[1 - \sum_j \hat{p}_{ij} \Big/ n_i\right]}$$

เมื่อ y_{ij} แทน ค่าตัวแปรตามของหน่วยตัวอย่างที่ j ; i = 1,2,...g และ j = 1,2,...,n_i

H – L มีการแจกแจงโดยประมาณแบบไคกำลังสองที่องศาอิสระ g-2 โดย Hosmer และ Lemeshow ได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 10 กลุ่มย่อย (g = 10)

การทดสอบสมมติฐานความเหมาะสมของสมการความถดถอยโลจิสติคจะเป็นดังนี้

H_0 : สมการความถดถอยโลจิสติคมีความเหมาะสม

H_1 : สมการความถดถอยโลจิสติคไม่มีความเหมาะสม

5. ค่าสถิติ Omnibus Tests of Model Coefficients เป็นค่าสถิติใช้สำหรับการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ (β) ของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีผลกระทบกับตัวแปรตามหรือไม่ โดยทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้ (กัลยา, 2548)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

$H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \beta_3 = 0$

$H_1 : \beta_i \neq 0$ อย่างน้อย 1 ค่า ; i = 1,2,3

6. การทดสอบสมมติฐานสัมประสิทธิ์ความถดถอยโลจิสติคของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ซึ่งสถิติที่ใช้ในการทดสอบ ดังนี้ (กัลยา, 2548)

6.1 สถิติทดสอบวอลด์ (Wald Test) มีการแจกแจงแบบไคกำลังสองที่องศาอิสระเท่ากับ 1

$$\text{Wald} = \left[\frac{b_i}{SE(b_i)}\right]^2$$

การทดสอบสมมติฐานสัมประสิทธิ์ความถดถอยโลจิสติคจะเป็นดังนี้

$H_o : B_i = 0$ เมื่อ i = 1,2,...,n

$H_1 : B_i \neq 0$

7. การวัดระดับความสัมพันธ์สำหรับการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติคจะใช้การวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ โดยใช้สถิติดังนี้ (กัลยา, 2548)

7.1 Cox & Snell R^2 (R^2_{cs})

$$R^2_{cs} = 1 - \left(\frac{L(0)}{L(B)}\right)^{\frac{2}{n}}$$

เมื่อ L(0) = ฟังก์ชันความควรจะเป็นของฟังก์ชันที่มีค่าคงที่เท่านั้น

L(B) = ฟังก์ชันความควรจะเป็นที่มีตัวแปรอิสระที่กำหนด

ค่า R^2_{cs} จะมีค่าน้อยกว่า 1 เสมอ

7.2 Nayelkerki ' s R^2 (R^2_N)

$$R^2_N = \frac{R^2_{cs}}{R^2_{cs:maz}}$$

เมื่อ $R^2_{cs:max} = 1-[L(0)]^{\frac{2}{n}}$

ค่า R^2_N จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และค่า R^2_N จะมีค่ามากกว่า R^2_{cs} เสมอ และเรียก R^2_{cs} และ R^2_N ว่า Pseudo R^2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาเป็นการอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล โดยการศึกษาครั้งนี้จะพิจารณาในรูป กราฟแท่ง (ฮิสโตแกรม) กราฟวงกลม การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสถิติเชิงอนุมานจะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติคเชิงพหุ (Mulitple Logistic Regression) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว โดยมีลำดับเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ข้อมูลเบื้องต้นที่นำเสนอภาพรวมของลักษณะเบื้องต้นของบริษัทมหาชนในแต่ละด้านที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถนำเสนอได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

รูปที่ 4.1 ร้อยละของบริษัทมหาชนจำแนกตามสัญญาเช่า

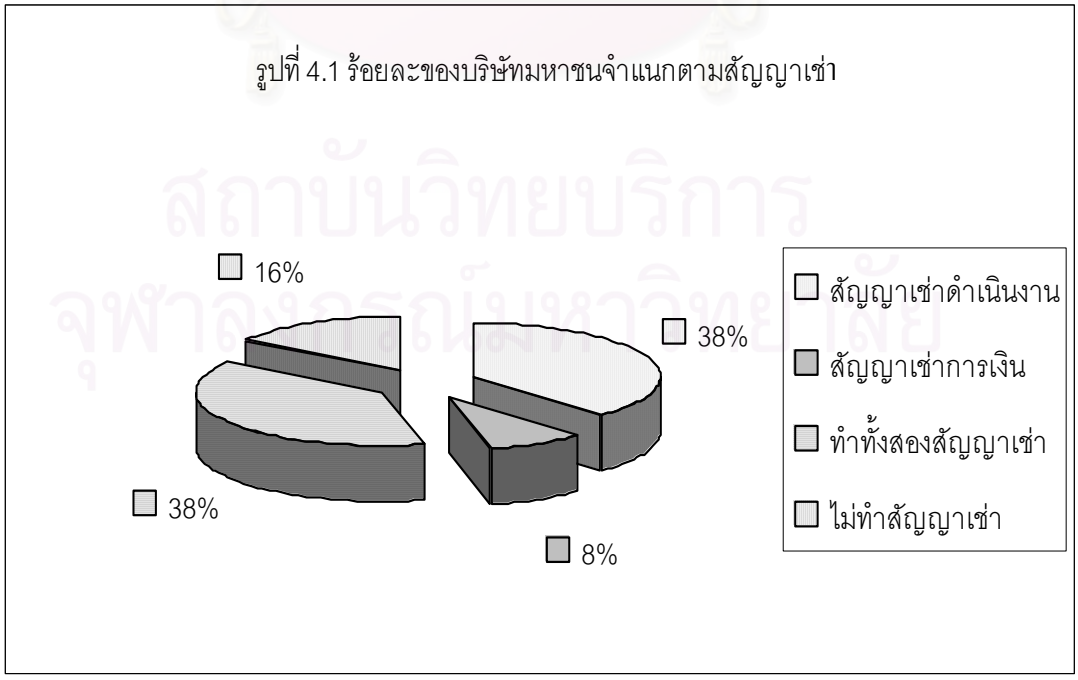

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 4.1 แสดงภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2548 ส่วนใหญ่จะนิยมการทำสัญญาเช่าระยะยาว เมื่อจำแนกตามประเภทสัญญาเช่าปรากฏว่า ส่วนใหญ่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานและทำทั้งสองสัญญาเช่า รองลงมาไม่ทำสัญญาเช่าใดเลย และมีกิจการทำสัญญาเช่าการเงินน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเฉพาะที่ทำสัญญาเช่าระยะยาวเพียงประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้นดังแสดงในรูปที่ 4.2 กับ ตารางที่ 4.1 ก็จะทราบถึงความแตกต่างภายในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมและระหว่างอุตสาหกรรม ในการทำสัญญาเช่าดำเนินงานกับสัญญาเช่าการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

กิจการเกือบทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมักทำสัญญาเช่าดำเนินงานมากกว่ากิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงิน กล่าวคือส่วนใหญ่กลุ่มแฟชั่นทำสัญญาเช่าดำเนินงานสูงสุด 13 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 10.32 รองลงมาเป็นกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม กับกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ต่างทำกลุ่มละ 12 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 9.52 และลำดับถัดมาเป็นกลุ่มบริการเฉพาะกิจทำ 1 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 0.79

สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมซึ่งทำสัญญาเช่าการเงินสูงสุดมี 1 กลุ่ม คือ กลุ่มวัสดุก่อสร้างทำ 8 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 27.59 ลำดับถัดมาเป็นกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ทำ 7 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 24.14 และลำดับที่สามกลุ่มปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ทำสัญญาเช่าระยะยาว 3 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 10.34

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 4.2 จำนวนบริษัทมหาชนจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมและจำแนกประเภทสัญญาเช่าระยะยาว

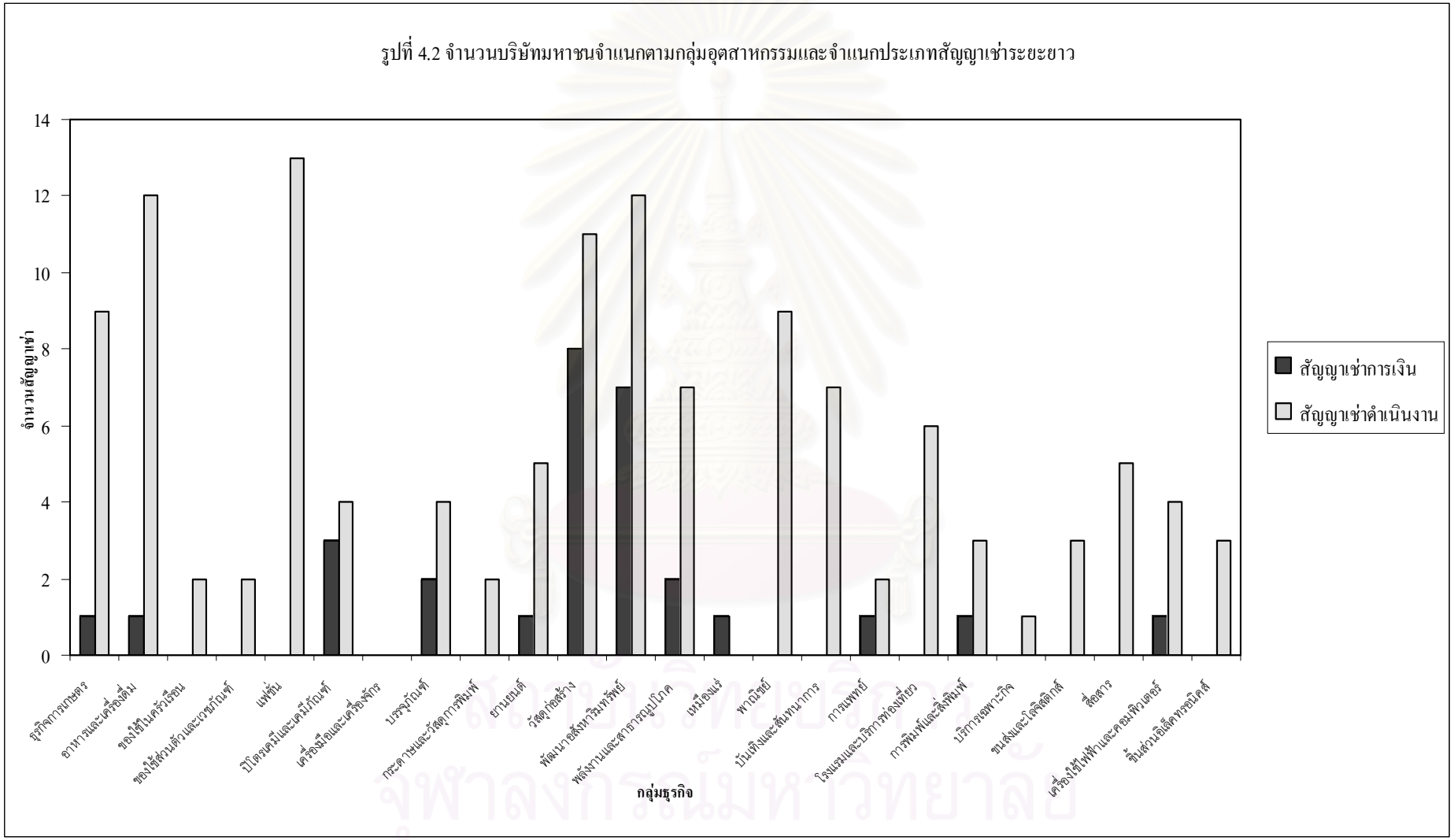

ตารางที่ 4.1 จำแนกบริษัทมหาชนตามกลุ่มอุตสาหกรรมและทำสัญญาเช่าประเภทเดียว

กลุ่มอุตสาหกรรม	สัญญาเช่าการเงิน		สัญญาเช่าดำเนินงาน		ทำทั้งสองสัญญาเช่า	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจการเกษตร	1	3.45	9	7.14	5	3.65
อาหารและเครื่องดื่ม	1	3.45	12	9.52	7	5.11
ของใช้ในครัวเรือน	0	0.00	2	1.59	4	2.92
ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์	0	0.00	2	1.59	1	0.73
แฟชั่น	0	0.00	13	10.32	6	4.38
ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	3	10.34	4	3.17	5	3.65
เครื่องมือและเครื่องจักร	0	0.00	0	0.00	2	1.46
บรรจุภัณฑ์	2	6.9	4	3.17	2	1.46
กระดาษและวัสดุการพิมพ์	0	0.00	2	1.59	2	1.46
ยานยนต์	1	3.45	5	3.97	8	5.84
วัสดุก่อสร้าง	8	27.59	11	8.73	12	8.76
พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	7	24.14	12	9.52	23	16.79
พลังงานและสาธารณูปโภค	2	6.9	7	5.56	5	3.65
เหมืองแร่	1	3.45	0	0.00	0	0.00
พาณิชย์	0	0.00	9	7.14	2	1.46
บันเทิงและสันทนาการ	0	0.00	7	5.56	10	7.3
การแพทย์	1	3.45	2	1.59	7	5.11
โรงแรมและบริการท่องเที่ยว	0	0.00	6	4.76	3	2.19
การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	1	3.45	3	2.38	2	1.46
บริการเฉพาะกิจ	0	0.00	1	0.79	2	1.46
ขนส่งและโลจิสติกส์	0	0.00	3	2.38	5	3.65
สื่อสาร	0	0.00	5	3.97	13	9.49
เครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์	1	3.45	4	3.17	7	5.11
ชิ้นส่วนอิเล็คทรอนิคส์	0	0.00	3	2.38	4	2.92
รวม	29	100.00	126	100.00	137	100.00

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นของตัวแปรอิสระของบริษัทมหาชนที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงานและบริษัทมหาชนที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงิน

ตัวแปร	Mean (Median)	S.D.	Max	Min
Size	9,597,957,785.62 (2,875,983,529)	16939235090.81	124,168,890,656	146,889,007.59
Effective Tax Rate	0.0465 (0.21)	1.40648	2.10	-14.07
Leverage	0.4491 (0.22)	0.98662	10.33	0.00

ตารางที่ 4.2 โดยเฉลี่ยกลุ่มบริษัทจดทะเบียนมีสินทรัพย์รวมประมาณ 9,597,957,785.62 บาท แต่มีสินทรัพย์รวมแตกต่างกันมากโดยบางกิจการมีสินทรัพย์รวมสูงถึง 124,168,890,656 บาท บางกิจการมีสินทรัพย์รวมต่ำสุดเพียง 146,889,007.59 บาท ด้านอัตราส่วนภาษีพบว่า เฉลี่ยแล้วบริษัทจดทะเบียนมีอัตราส่วนประมาณ 0.05 เท่า อย่างไรก็ตามอัตราส่วนภาษีมีค่าไม่ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ บางกิจการอัตราส่วนสูงสุด 2.10 เท่า บางกิจการมีอัตราส่วนต่ำสุดเพียง -14.07 เท่า นอกจากนี้อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยประมาณ 0.45 เท่า แต่มีอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นแตกต่างกันมาก โดยบางกิจการมีอัตราส่วนสูงสุด 10.33 เท่า และบางกิจการมีอัตราส่วนต่ำสุด 0.00 เท่า

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นของตัวแปรอิสระเฉพาะกลุ่มบริษัทที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงาน

ตัวแปร	Mean (Median)	S.D.	Max	Min
Size	10,156,740,857.4 (3,265,834,539)	16907797526.9	124,168,890,656	146,889,007.59
Effective Tax Rate	0.0264 (0.23)	1.53892	2.10	-14.07
Leverage	0.5167 (0.28)	1.09989	10.33	0.00

กรณีแยกพิจารณาตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำสัญญาเช่าดำเนิน กับกลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำสัญญาเช่าการเงิน โดยเริ่มจากกลุ่มกิจการที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานตามตารางที่ 4.3 พบว่าเฉลี่ยกลุ่มบริษัทมหาชนมีสินทรัพย์รวมประมาณ 10,156,740,857.4 บาท กิจการมีสินทรัพย์รวมสูงสุด 146,889,007.59 บาท กิจการมีสินทรัพย์รวมต่ำสุดเพียง 124,168,890,656 บาท ด้านอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงพบว่าแต่ละกิจการมีอัตราส่วนแตกต่างกันมาก เฉลี่ยแล้วมีอัตราส่วน 0.03 เท่า บางกิจการมีอัตราส่วนสูงสุด 2.1 เท่า บางกิจการมีอัตราส่วนต่ำสุด -14.07 เท่า นอกจากนั้นอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยประมาณ 0.52 เท่า แต่มีอัตราส่วนแตกต่างกันมาก โดยบางกิจการมีอัตราส่วนสูงถึง 10.33 เท่า และบางกิจการมีอัตราส่วนต่ำสุด 0.00 เท่า

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นของตัวแปรอิสระเฉพาะกลุ่มบริษัทที่ทำสัญญาเช่าการเงิน

ตัวแปร	Mean (Median)	S.D.	Max	Min
Size	7,170,141,681 (2,150,583,933)	17158842905	86,517,593,622	421,013,358.4
Effective Tax Rate	0.15 (0.11)	0.126635385	0.34	0.003
Leverage	0.20 (0.20)	0.196870854	0.75	0.002

เมื่อพิจารณาในกลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงินตามตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าโดยเฉลี่ยกลุ่มบริษัทมหาชนมีสินทรัพย์รวมประมาณ 7,170,141,681 บาท แต่มีสินทรัพย์รวมแตกต่างกันมาก บางกิจการมีสินทรัพย์รวมสูงถึง 86,517,593,622 บาท บางกิจการมีสินทรัพย์รวมต่ำสุดเพียง 421,013,358.4 บาท ด้านอัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริงพบว่า แต่ละกิจการมีอัตราส่วนแตกต่างกันมาก กล่าวคือ โดยเฉลี่ยมีอัตราส่วนประมาณ 0.15 เท่า บางกิจการมีอัตราส่วนสูงสุด 0.34 เท่า บางกิจการมีอัตราส่วนต่ำสุด 0.003 อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยประมาณ 0.20 เท่า แต่มีอัตราส่วนแตกต่างกันมาก โดยบางกิจการมีอัตราส่วนสูงสุด 0.75 เท่า และบางกิจการมีอัตราส่วนต่ำสุด 0.002 เท่า

เมื่อพิจารณาในลักษณะเชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มกิจการที่ทำสัญญาเช่า

ดำเนินงานกับกลุ่มกิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงิน จำแนกตามตัวแปรอิสระแต่ละตัวก็พบว่า โดยเฉลี่ยขนาดกิจการของกลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงานสูงกว่ากลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำสัญญาเช่าการเงิน เท่ากับ 2,986,599,175.6 บาท (10,156,740,857.4 บาท – 7,170,141,681 บาท) ด้านอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่ากลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานมีอัตราส่วนสูงกว่ากลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำสัญญาเช่าการเงิน เท่ากับ 0.31 เท่า (0.51 เท่า – 0.20 เท่า) นอกจากนี้อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงก็พบว่า กลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำสัญญาเช่าการเงินมีอัตราส่วนสูงกว่ากลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงาน คิดเป็น 0.12 เท่า (0.15 เท่า – 0.03 เท่า)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ก่อนที่จะทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่ หากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันก็ไม่ควรมีความสัมพันธ์กันมาก จนอาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity อย่างรุนแรงตามมา ซึ่งมีผลให้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติคไม่ถูกต้อง โดยพิจารณาได้จากตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเปียร์สัน

ตัวแปรอิสระ	อัตราส่วนการก่อหนี้	ขนาดกิจการ	อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง
อัตราส่วนการก่อหนี้	1.00		
ขนาดกิจการ	0.102	1.00	
อัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริง	-0.093	0.036	1.00

ตารางที่ 4.5 พบว่า ค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดค่า r เท่ากับ 0.80 ขึ้นไป (Stevens,1996) การศึกษาครั้งนี้จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง ดังนั้นตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค

ตารางที่ 4.6 ตารางการจำแนกกลุ่ม

จำแนกตามค่าสังเกตจริง	จำนวนตามค่าพยากรณ์ความน่าจะเป็น		ร้อยละของความถูกต้อง
	สัญญาเช่าการเงิน	สัญญาเช่าดำเนินงาน	
สัญญาเช่าการเงิน	0	19	0
สัญญาเช่าดำเนินงาน	0	82	100
ร้อยละของการพยากรณ์ถูกต้องโดยรวมเท่ากับ 81.2			

ตารางที่ 4.6 แสดงการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบจำลอง (Model) ที่ใช้ในการศึกษาว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบค่าพยากรณ์กับค่าที่เกิดจริง ซึ่งใช้ค่าจุดตัด (Cut Value) เท่ากับ 0.5 กล่าวคือ ถ้าค่าความน่าจะเป็นของกลุ่มตัวอย่างที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จะทำให้มีโอกาสที่กิจการทำสัญญาเช่าการเงิน อย่างไรก็ตาม ถ้าความน่าจะเป็นของกลุ่มตัวอย่างที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานมากกว่า 0.5 จะทำให้มีโอกาสที่กิจการจะทำสัญญาเช่าดำเนินงาน

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีกิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงิน 19 แห่ง แต่เมื่อใช้แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาสามารถทำนายว่ากิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงิน 0 แห่ง ดังนั้นการพยากรณ์ได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 0

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีกิจการที่ทำสัญญาเช่าการดำเนินงาน 82 แห่ง เมื่อใช้แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาสามารถทำนายว่ากิจการที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงาน 82 แห่ง ดังนั้นการพยากรณ์ได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 100

ดังนั้น จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 101 กิจการ แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 81.2 จากค่าแสดงความถูกต้องในการพยากรณ์โดยรวมมีค่าค่อนข้างสูง แสดงให้ทราบว่าแบบจำลองที่ใช้มีความเหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค

ตัวแปรอิสระ	β	S.E.	Wald	Exp(β)	(P-value)
Constant	0.728	0.379	3.681	2.070	0.055
Leverage	3.231	1.429	5.112	25.304	0.024*
Size	0.000	0.000	0.467	1.000	0.494
Effective Tax Rate	0.429	0.457	0.879	1.535	0.349
Hosmer and Lemeshow Test : Chi – Square = 3.975 , p – value = 0.859 Omnibus Test of the Model Coefficient : Chi – Square = 8.307 , p – value = 0.040 Pseudo-R^2 : R^2_{cs}= 7.9% , R^2_N = 12.7 %					

หมายเหตุ * ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบโดยใช้สถิติทดสอบไคกำลังสองจาก Hosmer and Lemeshow Test พบว่าตัวแบบที่ใช้ในการศึกษามีค่าไคกำลังสองเท่ากับ 3.975 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.859 ซึ่งมากกว่า 0.05 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ดังนั้น สมการถดถอยโลจิสติคที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีความเหมาะสม

ลำดับถัดมาเป็นการตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาตัวใดบ้างที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยพิจารณาค่าไคกำลังสองจาก Omnibus Test of Model Coefficients ซึ่งใช้ทดสอบโอกาส (ความน่าจะเป็น) ที่บริษัทจะทำสัญญาเช่าดำเนินงานขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว จากตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา 3 ตัว พบว่าตัวแบบโดยรวมมีค่าไคกำลังสองเท่ากับ 8.307 มีค่า p – value เท่ากับ 0.040 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด คือ 0.05 ดังนั้นโอกาสที่บริษัทจะทำสัญญาเช่าดำเนินงานขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว

ผลการทดสอบก่อนหน้านี้จึงมีเหตุให้ต้องทำการตรวจสอบต่อไปว่ามีตัวแปรอิสระใดบ้างที่มีผลต่อการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน สามารถพิจารณาได้จากระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p – value) ของค่าสถิติ Wald เครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์ (β) และค่าของ Exp(β) จากตารางที่ 4.7 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระในสมการความถดถอยโลจิสติค โดยแสดงจำแนกตามตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์กับโอกาสในการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน (ตัวแปรตาม) หรือไม่ ผลแสดงให้ทราบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการทำสัญญาเช่าดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อัตราส่วนการก่อหนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ที่ว่ามีอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงาน

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.7 ปรากฏว่ามีเพียงตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ที่มีค่า (P-value) เท่ากับ 0.024 น้อยกว่า 0.05 ที่ระดับความมีนัยสำคัญที่กำหนดไว้ จึงปฏิเสธ H_0 (Null Hypothesis) และยอมรับ H_1 (Alternative Hypothesis) แสดงว่าอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลต่อการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงาน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ (β) มีค่าเท่ากับ 3.231 ร่วมกับค่า Exp(β) เท่ากับ 25.304 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าเมื่อกิจการมีอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงขึ้นมีโอกาส (ความเป็นไปได้) ที่กิจการจะเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ที่ว่ากิจการขนาดใหญ่มีความเป็นไปได้มากที่จะลดต้นทุนทางการเมือง โดยเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าการเงิน

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.7 พบว่าเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ (β) มีค่าเท่ากับ 0.000 ร่วมกับค่า Exp(β) เท่ากับ 1.000 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่าขนาดกิจการไม่มีผลต่อการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาว นอกจากนั้นค่า (P-value) เท่ากับ 0.494 มากกว่า 0.05 ที่ระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ จึงยอมรับ H_0 (Null Hypothesis) และปฏิเสธ H_2 (Alternative Hypothesis) แสดงว่าขนาดกิจการไม่มีผลต่อการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาว ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ที่ว่ากิจการที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะลดลงต้นทุนทางการเมืองลง โดยเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าการเงิน

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.7 พบว่าเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ (β) มีค่าเท่ากับ 0.429 ร่วมกับค่า Exp(β) เท่ากับ 1.535 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าหากอัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริงมีค่าสูงขึ้นมีโอกาส (ความน่าจะเป็น) ที่กิจการจะเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงาน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตัวแปรอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงมีค่า (P-value) เท่ากับ 0.349 มากกว่า 0.05 ที่ระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ จึงยอมรับ H_0 (Null Hypothesis) และปฏิเสธ H_2 (Alternative

Hypothesis) แสดงว่าอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงไม่มีผลต่อการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาว ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และผลการทดสอบสมมติฐานแล้ว ในส่วนนี้จะทำการสรุปผลการศึกษาที่ได้มาจากผลการทดสอบสมมติฐานตามตารางที่ 4.8 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 1 กิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงาน	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 2 กิจการขนาดใหญ่มีความเป็นไปได้มากที่จะลดต้นทุนทางการเมืองโดยเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าการเงิน	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 3 กิจการที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะลดต้นทุนทางการเมืองลงโดยเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าการเงิน	ปฏิเสธ

สมมติฐานที่ 1

สมมติฐานการศึกษาในข้อนี้ได้ตั้งไว้ว่า กิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงาน เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค พบว่ากิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงาน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

สมมติฐานที่ 2

สมมติฐานการศึกษาในข้อนี้ได้ตั้งไว้ว่า กิจการขนาดใหญ่มีความเป็นไปได้มากที่จะลดต้นทุนทางการเมืองโดยเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าการเงินเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค พบว่าขนาดกิจการไม่มีผลต่อการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาว ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

สมมติฐานที่ 3

สมมติฐานการศึกษาในข้อนี้ได้ตั้งไว้ว่า กิจการที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะลดต้นทุนทางการเมืองลงโดยเลือกใช้วิธีการบัญชีสัญญาเช่าการเงิน เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค พบว่าอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงไม่มีผลต่อการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาว ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทสุดท้ายของวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบกับการเลือกวิธีการจัดทำทางบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเลือกวิธีการจัดทำทางบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2548 เก็บข้อมูลในกลุ่มบริษัทที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงานกับกลุ่มบริษัทที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงิน ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินกับกลุ่มแก้ไขการดำเนินงาน

ในลำดับต่อไปจะบรรยายเรื่อง การสรุปผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษา ข้อจำกัดในการศึกษา และข้อเสนอแนะในการศึกษาในอนาคตการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) กลุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 101 กิจการ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตัวแปร ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สินทรัพย์รวม และอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติพรรณนา เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา ด้านสถิติเชิงอนุมานได้ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค (Logistic Regression Analysis) เพื่อใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว เนื้อหา

สรุปผลการศึกษา

ลักษณะทั่วไปของบริษัทมหาชนในปี พ.ศ. 2548 จำแนกตามสัญญาเช่าระยะยาว พบว่า ส่วนใหญ่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานกับทำทั้ง 2 สัญญาเช่า รองลงมาไม่ทำสัญญาเช่า เมื่อวิเคราะห์ในเชิงลึกเฉพาะบริษัทที่ทำสัญญาเช่าประเภทใดประเภทหนึ่ง ผลปรากฏว่ากิจการส่วนมากจะทำสัญญาเช่าดำเนินงานมากกว่าทำสัญญาเช่าการเงิน เมื่อพิจารณาจากตัวแปรอิสระทั้ง 3 แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่ใช้ในการศึกษามีความแตกต่างกันมากทั้งอัตราส่วนการก่อหนี้ ขนาดกิจการ และอัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริง นอกจากนี้หากพิจารณาตัวแปรอิสระแยกออกเป็นกลุ่มที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงินกับกลุ่มที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงาน พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วกลุ่ม

บริษัทมหาชนที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานมีอัตราส่วนการก่อหนี้ ขนาดกิจการ และอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงมีค่ามากกว่ากลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงิน

ปัจจัยด้านสัญญาเงินกู้ที่ใช้อัตราส่วนการก่อหนี้ (Leverage) เป็นตัวแทนในการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงาน อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านต้นทุนทางการเมืองได้ทำการวัดออกเป็นสองด้าน ประกอบด้วยขนาดกิจการกับอัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริง โดยผลการวิเคราะห์พบว่า ทั้งขนาดกิจการและอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงไม่มีผลต่อการเลือกทำสัญญาเช่าระยะยาว

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนการก่อหนี้ (Leverage) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ El – Gazzar , Lilien และ Pastena (1986) ; Narayanaswamy (1992) ; Piera (2004) ได้ค้นพบตรงกันว่า กิจการที่มีอัตราส่วนการก่อหนี้มีค่าสูงมีความเป็นไปได้มากที่จะเลือกวิธีการบัญชีเพื่อเพิ่มกำไรอันส่งผลให้อัตราส่วนการก่อหนี้มีค่าลดลง

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนการก่อหนี้กับการเลือกทำสัญญาเช่าดำเนินงานของผู้บริหารแทนการทำสัญญาเช่าการเงิน ซึ่งต้องทำการบันทึกสินทรัพย์และหนี้สินในงบดุล อาจมีสาเหตุจากกิจการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ที่ให้บริษัทดำรงสัดส่วนหนี้สินกับทุนในระดับที่เหมาะสม อันเป็นมาตรการหนึ่งของสถาบันการเงินเพื่อป้องกันการสูญเสียเงินที่ให้กู้และดอกเบี้ย กิจการใดก็ตามหากละเมิดข้อตกลงในสัญญาเงินกู้ย่อมจะได้รับบทลงโทษจากสถาบันการเงินหลายประการ เช่น กิจการอาจต้องเพิ่มหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ เพิ่มบุคคลค้ำประกัน กิจการอาจถูกลดวงเงินสินเชื่อลง

วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 มีผลให้สถาบันการเงินได้รับผลกระทบจากหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) เป็นจำนวนมหาศาล เกิดการประนอมหนี้ตามมา มีผลให้สถาบันการเงินสูญเสียรายได้จากการปล่อยสินเชื่อ จากบทเรียนในอดีตอาจมีส่วนให้สถาบันการเงินเกิดความตื่นตัว และมีความระมัดระวังเพิ่มมากขึ้นในการให้สินเชื่อ

ผลเสียที่กิจการอาจได้รับจากการละเมิดข้อตกลงในสัญญาเงินกู้ผนวกกับความระมัดระวังเพิ่มขึ้นของสถาบันการเงินในการให้สินเชื่อจากวิกฤติเศรษฐกิจที่ผ่านมา มีส่วนให้

ผู้บริหารกิจการทำการจัดหาเงินนอกงบดุล (Off – balance sheet financing) โดยการพยายามปรับเปลี่ยนเนื้อหาของสัญญาเช่ามิให้เข้าเงื่อนไขที่จะต้องทำการบันทึกบัญชีแบบสัญญาเช่าการเงิน เพื่อจะได้ทำการบันทึกบัญชีแบบสัญญาเช่าดำเนินงานแทน

ต้นทุนทางการเมืองที่ใช้ขนาดกิจการเป็นตัวแทน (Proxy) ในการศึกษาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการบัญชีตามที่เป็นจริง เสนอว่ากิจการขนาดใหญ่จะมีแนวโน้มเลือกวิธีการบัญชีเพื่อลดกำไรลง

ความไม่สอดคล้องกันระหว่างการศึกษาในครั้งนี้กับการศึกษาในอดีตอาจเกิดขึ้นได้จากสภาพทางการเมืองของประเทศไทย ที่มีอดีตผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทมหาชนหลายรายได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง หรือมีการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง จึงมีผลให้บริษัทมหาชนที่มีสายสัมพันธ์กับนักการเมืองมักจะได้ประโยชน์มากกว่ากิจการที่ไม่มีสายสัมพันธ์กับนักการเมือง อย่างไรก็ตามผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกิจการกับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลับมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ El – Gazzar , Lilien และ Pastena (1986) ; Piera (2004) ได้พบว่าขนาดกิจการไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกนโยบายการบัญชี

เมื่อพิจารณาด้านอัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริงอันเป็นตัวแทนของต้นทุนทางการเมือง ก็ได้ผลการวิเคราะห์เช่นเดียวกับขนาดกิจการ กล่าวคืออัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริงไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกวิธีการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาในอดีตของ El – Gazzar , Lilien และ Pastena (1986) ได้พบว่าบริษัทมหาชนที่มีอัตราส่วนภาษีเงินได้ที่แท้จริงสูงมีแนวโน้มจะเลือกวิธีการบัญชีเพื่อลดกำไร

ความไม่สอดคล้องดังกล่าวข้างต้นอาจเกิดขึ้นได้จากตามประมวลรัษฎากรของประเทศไทยไม่ยอมรับวิธีการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 โดยถือว่ากิจการจะทำสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงานก็ตาม ให้ถือว่าสัญญาเช่าทั้ง 2 ประเภท เป็นการเช่าทรัพย์ กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ยังมิได้โอนไปให้แก่ผู้เช่า จึงให้นำค่าเช่าที่จ่ายถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงิน กับกลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงาน ซึ่งอาจเป็นตัวแทนของประชากรที่ไม่ดีนัก เนื่องจากไม่ได้นำข้อมูลจากกลุ่มบริษัทมหาชนที่ทำทั้ง 2 สัญญามาร่วมในการศึกษา มีผลให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอาจนำไปอ้างอิงถึงประชากรได้อย่างไม่ถูกต้องมากนัก

นอกจากนี้ ข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มกิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงินไม่ได้คำนึงถึงอายุของสัญญาเช่า ซึ่งมีผลกระทบต่อกำไรแตกต่างกัน กล่าวคือหากสัญญาเช่าการเงินของกิจการอยู่ในช่วงต้นของอายุสัญญาเช่าจะมีผลให้กำไรของกิจการลดลง แต่ถ้าสัญญาเช่าการเงินของกิจการอยู่ในช่วงท้ายของอายุสัญญาเช่าจะมีผลให้กำไรของกิจการเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีกิจการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาในอนาคต

การศึกษาในโอกาสต่อไป ควรจะมีการศึกษาลักษณะเดียวกันนี้แต่เก็บรวบรวมข้อมูลระยะยาว ทำให้ทราบถึงแนวโน้มในการทำสัญญาเช่ากับการได้กลุ่มกิจการที่มีความหลากหลายในการทำสัญญาเช่าต่างช่วงเวลากันเพิ่มมากขึ้น หรืออาจทำการศึกษาในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ กลุ่มธุรกิจในตลาดทรัพย์ใหม่ เพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยสัญญาเงินกู้และต้นทุนทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการเลือกทำสัญญาเช่าหรือไม่ อาจมีการเพิ่มตัวแปรเกี่ยวกับการให้ผลตอบแทนพิเศษ (Bonus) ของผู้บริหารเข้าไปร่วมพิจารณาด้วย นอกจากนั้นอาจจะทำการศึกษากว้างขวางขึ้นโดยการศึกษาเป็นกลุ่มนโยบายการบัญชีที่มีทางเลือกให้ปฏิบัติ ได้แก่ วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา การด้อยค่าของสินทรัพย์ เพื่อจะได้ทราบผลกระทบต่องบดุล และงบกำไรขาดทุนได้อย่างเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

เมื่อมีการประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีเรื่อง สัญญาเช่าระยะยาว ฉบับใหม่ ซึ่งมีการเปิดเผยข้อมูลค่าเช่าที่ต้องจ่ายในอนาคตของการทำสัญญาเช่าดำเนินงานมีรายละเอียดมากขึ้น อาจทำให้สามารถนำค่าเช่าที่ต้องจ่ายในอนาคตมาปรับเข้าไปในงบดุลและงบกำไรขาดทุนเพื่อจะได้สามารถตรวจสอบผลกระทบจากการจัดหาเงินนอกงบดุล (Off – Balance Sheet Financing) ของกิจการผ่านทางการทำสัญญาเช่าดำเนินงานว่ามีผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินมากน้อยเพียงใด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะข้อมูลหลายตัวแปร. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร, 2548.

กฤษฎา สังขมณี. การจัดการสินเชื่อ. กรุงเทพฯ : ธนชัยการพิมพ์, 2549.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. มาตรฐานการบัญชี : แนวทางในการปฏิบัติและตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูล 2543. กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส, 2543.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การวิเคราะห์งบการเงิน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2548.

นักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, สมาคม. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่องการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยาว. กรุงเทพฯ : สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาต, 2538.

นักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, สมาคม. ศัพท์บัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลิฟวิ่ง, 2538.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. คู่มือการวิจัย การเขียนรายงาน การวิจัยและวิทยานิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์, 2546.

เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจั่นเพชร. ทฤษฎีการบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็น เพรส, 2547.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. ระบบบัญชีลีสซิ่ง. กรุงเทพฯ : ไอโอนิค อินเตอร์เทรด รีซอสเซส, 2543.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. คุณรู้จัก Creative accounting และคุณภาพกำไร แล้วหรือยัง?. กรุงเทพฯ : ไอโอนิค อินเตอร์เทรด รีซอสเซส, 2543.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

สมเดช โรจน์คุรีเสถียร และคณะ. การบัญชีภาษีอากร. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ธรรมนิติเพรส, 2548.

ภาษาอังกฤษ

El – Gazzar. S., Lilien, S. and Pastena V. (1986). Accounting for leases by lessees. Journal of Accounting and Economics 8: 217-237.

El – Gazzar. S., Lilien, S. and Pastena V. (1989). The use of off-balance sheet financing to circumvent financial covenant restrictions. Journal of Accounting Auditing & Finance 8: 217-237.

Godfrey, J. M., and Warren, S. M. (1995). Lessee reactions to regulation of accounting for leases. Abacus. 31: 201-228.

Stevens,.J. Applied multivariate statistics for the social science. 10rd ed. Mahwab, N.J.: Lawrence Erlbaum Associate, 1996.

Imhoff, E. A. and Thomas, J. K. (1988). Economic consequences of accounting standards the lease disclourse rule change. Journal of Accounting and Economics. 10: 277-310.

Imhoff, E. A., Lipe, R. C. and Wright, D. W. (1991). Operating lease: impact of constructive capitalization. Accounting Horizons. 5: 51-63.

Imhoff, E. A., Lipe, R. C. and Wright, D. W. (1997). Operating lease: income effects of constructive capitalization. Accounting Horizons. 11: 12-32.

Kieso, D. A., Jerry, J. W., and Terry D. W. Intermediate accounting. 10th ed: John Wiley & Sons, 2001.

Lip, R. C. (2001). Lease accounting research and the G4+1 proposal. Accounting Horizons. 15: 299-310.

Missonier-Piera, F. (2004). Economics determinants of multiple accounting method choices in a swiss context. Journal of International Financial Management and Accounting. 15: 118-144.

Narayanaswamy. R. (1992). Accounting for leases by lessees in India: some evidence of economic impact. Internationa Journal of Accounting. 3: 255-261.

White, G. I., Sondhi, A. C., and Fried, D. The analysis and use of financial statements. 3 th ed. John Wiley & Sons, 2003.

William R. S. Financial Accounting Theory. 3 th ed. Prentice Hall, 2003.

Wilkins, T. (1984). A behavioural investigation of alternative methods of financing capital acquisitions and lease capitalisation. Accounting and Business Research. 14: 359-366.

Wilkins, T. and Zimmer, I. (1983). The effect of leasing and different methods of accounting for lease on credit evaluations. Accounting Review. 58: 749-764.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงาน ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ในปี พ.ศ. 2548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเกษตร

1. บริษัท ห้องเย็นเอเชี่ยน ซีฟู้ด จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ห้องเย็นโชติวัฒน์หาดใหญ่ จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ลีพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท แพ็คฟู้ด จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท บางกอกแร้นช์ จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท ซีฮอร์ส จำกัด (มหาชน)
8. บริษัท ไทย อกริ ฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)
9. บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม

1. บริษัท ฟู้ดแอนด์ดริ๊งส์ จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ล่ำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท โออิชิ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท เพรซิเดนท์ไรซ์โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท ไทยเทพรสผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน)
8. บริษัท ทรอปิคอลแคนนิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9. บริษัท ไทยยูเนียน โฟรเซ่น โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)

10. บริษัท น้ำมันพืชไทย จำกัด (มหาชน)

11. บริษัท ไทยวาฟูดโปรดักส์ จำกัด (มหาชน)

12. บริษัท ยูไนเต็ดฟลาวมิลล์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มของใช้ในครัวเรือน

1. บริษัท โมเดอร์นฟอร์ม กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

2. บริษัท โอเชียนกลาส จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์

1. บริษัท เอส แอนด์ เจ อินเตอร์เนชั่นแนล เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)

2. บริษัท โอ ซี ซี จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มแฟชั่น

1. บริษัท บางกอกไนล่อน จำกัด (มหาชน)

2. บริษัท วาไทยอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)

3. บริษัท ไอ.ซี.ซี. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)

4. บริษัท นิวซิตี้ (กรุงเทพฯ) จำกัด (มหาชน)

5. บริษัท แพนเอเซียฟุตแวร์ จำกัด (มหาชน)

6. บริษัท ประชาอาภรณ์ จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. บริษัท แพรนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน)

8. บริษัท ธนูลักษณ์ จำกัด (มหาชน)

9. บริษัท เท็กซ์ไทล์เพรสทีจ จำกัด (มหาชน)

10. บริษัท ไทยโทเรเท็กซ์ไทล์มิลลส์ จำกัด (มหาชน)

11. บริษัท ยูเนี่ยนฟุทแวร์ จำกัด (มหาชน)

12. บริษัท ยูเนี่ยนไพโอเนียร์ จำกัด (มหาชน)

13. บริษัท ไทยวาโก้ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์

1. บริษัท อะโรเมติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

2. บริษัท พาโตเคมีอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)

3. บริษัท ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)

4. บริษัท วีนิไทย จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มบรรจุภัณฑ์

1. บริษัท ฝาจีบ จำกัด (มหาชน)

2. บริษัท อุตสาหกรรมถังโลหะไทย จำกัด (มหาชน)

3. บริษัท ไทย โอ.พี.พี จำกัด (มหาชน)

4. บริษัท วโรปกรณ์ จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มกระดาษและวัสดุการพิมพ์

1. บริษัท แอ๊ดวานซ์ อะโกร จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ยูไนเต็ด เปเปอร์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มยานยนต์

1. บริษัท กู๊ดเยียร์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท สวีเดนมอเตอร์ส จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท สยามภัณฑ์กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท เอส.พี.ซูซูกิ จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท ไทยรุ่งยูเนียนคาร์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มวัสดุก่อสร้าง

1. บริษัท ซีเอสพี สตีลเซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ไดนาสตี้เซรามิค จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท จี สตีล จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท วิค แอนด์ ฮุคลันด์ จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท มิลเลนเนียม สตีล จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท นครไทยสตริปมิล จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท แปซิฟิกไพพ์ จำกัด (มหาชน)
8. บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9. บริษัท อุตสาหกรรมพรมไทย จำกัด (มหาชน)

10. บริษัท ค้าเหล็กไทย จำกัด (มหาชน)

11. บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์

1. บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน)

2. บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน)

3. บริษัท อีสเทอร์น สตาร์ เรียล เอสเตท จำกัด (มหาชน)

4. บริษัท แผ่นดินทอง พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)

5. บริษัท เค.ซี. พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)

6. บริษัท เคปเปล ไทย พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)

7. บริษัท แลนด์แอนด์เฮ้าส์ จำกัด (มหาชน)

8. บริษัท โนเบิล ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

9. บริษัท ปริญสิริ จำกัด (มหาชน)

10. บริษัท พฤกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน)

11. บริษัท ควอลิตี้เฮ้าส์ จำกัด (มหาชน)

12. บริษัท ไทคอน อินดัสเทรียล คอนเน็คชั่น จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค

1. บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท สยามสหบริการ จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มพาณิชย์

1. บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ซี.พี.เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ไดอาน่าดีพาร์ทเม้นท์สโตร จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท ไมเนอร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน)
8. บริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด (มหาชน)
9. บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มบันเทิงและสันทนาการ

1. บริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท บีเอ็นที เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ซีวีดี เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท มีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท อาร์.เอส. โปรโมชั่น จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มการแพทย์

1. โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)
2. โรงพยาบาลมหาชัย จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มโรงแรมและบริการท่องเที่ยว

1. โรงแรมเซ็นทรัลพลาซา จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ดุสิตธานี จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ลากูน่า รีสอร์ท แอนด์ โฮเท็ล จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท แมนดารินโฮเต็ล จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท แปซิฟิค แอสเซ็ทส์ จำกัด (มหาชน)
6. โรงแรมโอเรียนเต็ล (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มการพิมพ์และสิ่งพิมพ์

1. บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ตงฮั้ว คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มเฉพาะกิจ

บริษัท ประกิต โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มขนส่งและโลจิสติกส์

1. บริษัท ทรัพย์ศรีไทยคลังสินค้า จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท อาร์ ซี แอล จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท พรีเซียส ชิพปิ้ง จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มสื่อสาร

1. บริษัท จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ทีดับบลิวแซด คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเกชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์

1. บริษัท ฟูรูกาวา เม็ททัล (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ไอที ซิตี้ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ไมด้า แอสเซ็ท จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ซิงเกอร์ประเทศไทย จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มชิ้นส่วนอิเลคทรอนิคส์

1. บริษัท เดลต้า อีเลคโทรนิคส์ จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ฮานา ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท เคซีอี อีเลคโทรนิคส์ จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ที่ทำเฉพาะสัญญาเช่าการเงิน
ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ
ในปี พ.ศ. 2548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเกษตร

บริษัท เชียงใหม่โฟรเซ่นฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม

บริษัท อาหารสยาม จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์

1. บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ไทยเซ็นทรัลเคมี จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ยูเนี่ยนพลาสติก จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มบรรจุภัณฑ์

1. บริษัท เอ็นอีพี อสังหาริมทรัพย์ และอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ไทยบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มยานยนต์

บริษัท ไทยสโตรเรจ แบตเตอรี่ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มวัสดุก่อสร้าง

1. บริษัท เอเชีย เมทัล จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ดีคอนโปรดักส์ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท กระเบื้องหลังคาตราเพชร จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ควอลิตี้คอนสตรัคชั่นโปรดักส์ จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท สิงห์ พาราเทค จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท ไทยยูนีคคอยล์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท ไทยคูน เวิลด์ไวด์ กรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
8. บริษัท สหโมเสคอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

1. บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท แอล พี เอ็น ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท พรีบิลท์ จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ไรมอน แลนด์ จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท ซินเท็ค คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท ซิโน-ไทย เอ็นจีเนียริ่งแอนด์คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท วินโคสท์ อินดัสเทรียล พาร์ค จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อบริษัทในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค

1. บริษัท เอเชียน อินซูเลเตอร์ จำกัด (มหาชน)

2. บริษัท ลานนารีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มเหมืองแร่

บริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มการแพทย์

บริษัท วัฒนาการแพทย์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มการพิมพ์ และสิ่งพิมพ์

บริษัท ไทยบริติช ซีเคียวริตี้ พริ้นติ้ง จำกัด (มหาชน)

รายชื่อบริษัทในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้า และคอมพิวเตอร์

บริษัท ที.เค.เอส.เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นาย สมศักดิ์ ศรีชัยธำรง เกิดวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2523 เป็นบุตรของนายสมชาย และนางเมี่ยวจึง ศรีชัยธำรง สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมจากโรงเรียนวัดสุทธิวราราม เมื่อปีการศึกษา 2541 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปีการศึกษา 2545 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย